

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za kraje bivše Avstro-Ogrske:
celo leto akupaj naprej . . . K 60—
pol leta 30—
četrt leta 15—
na mesec 5-50

za Nemčijo:
celo leto naprej K 65—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto naprej K 70—

Vprašanjem glede inzeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamenje.
Upravištevno (spodaj, pritličje, levo). Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 90.

Inzerat vseh dni sveder, izvenredni nedelje in praznike.

Inzerat se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin, dvakrat po 11 vin, trikrat po 10 vin. Poslano (enak prostor) 30 vin, parno in zabavice (enak prostor) 20 vinarjev. Pri večjih inzeratih po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vno po nakaznici. Na samo plačilo naročbe brez poslavitve denarja se ne moremo nikakor ozirati.
„Narodna Tiskarna“ telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej K 58— | četrt leta naprej K 15—
pol leta 29— | na mesec K 5—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v I. nadst. levo), telefon št. 34.

Današnje vesti.

Posebna brzojavna poročila „Slov. Naroda“.

FRANCOSKO ČASOPISJE O FRANCOSKIH ZAHTEVAH PROTI NEMČIJI.

Geneve, 4. marca. Francosko časopisje polaga sedaj največjo važnost na težavo, kako dobiti od Nemčije odgovarjajočo odškodnino. „Journal“ izjavlja, da je ta zahteva toliko kakor kvadratura kroga. Saj je Nemčija popolnoma obubožala. „Matin“ pa zahteva najvišjo odškodnino in misli, da se da dobiti. „Alliance Republicaine Democratique“ je dala po celi Franciji razširiti plakate z napisom: „L'Allemagne doit paier d'abord“.

FRANCOZI IN ŽIDOVSKO VPRAŠANJE.

Geneve, 4. marca. V cionističnem vprašanju je francosko časopisje nastopilo večkrat proti židom, odnosno proti ustanovitvi židovske države v Palestini. Baudriellart v „Matin“, Hero v „Victoire“ in Gavaine v „Journal des Debats“ se izjavljajo za židovsko državo, ker če židom odredimo narodnost, se jih nikdar ne rešimo in jih vržemo nazaj v ghetto.

WILSON SE VRAČA.

Geneve, 4. marca. Danes v torek govori Wilson velik govor v newyorški operi ob 2. popoldne, jutri v sredo odpotuje iz Amerike v Evropo in pride 13. t. m. v Brest.

NAŠ REGENT SE VRAČA.

Geneve, 4. marca. Prestolonaslednik regent Aleksander je na povratku v domovino zapustil Tulon v ponedeljek. Vozil se na francoski vojni križarki.

GLASOVI ČASOPISJA K ORLANDOVEMU GOVORU.

Geneve, 4. marca. „Journal de Geneve“ pravi, da je Orlando sicer govornik zmernih elementov v Italiji, da pa vendar zahteva Reko. Te zahteve hudo Italijansko časopisje komentira govor brez navdušenja. Govor velja za brezpomembno oratorično gesto, ki je z mnogimi frazami postavila maksimum zahtev, da napravi v Parizu nekaj utisa. Zato tudi naglašajo laške zasluge. Laško časopisje tega izrečno seveda ne more povedati, toda med vrstami se celemu časopisu to preslanje pozna.

V ŠVICI RASTE NEMŠKA PROPAGANDA PROTI ČEHOM.

Geneve, 4. marca. „Neue Zürcher Nachrichten“, s katerimi ima zvezo vodja nemškega centra Erzberger, objavljajo v vodeniku besen napad na Čeho-Slovake. Pravi, da stiskajo Nemce z neverjetno krutostjo in da so središče evropskega političnega nemira. Svetujejo, da bi morala Češka postati centrom boljševiškega gibanja, ki je na Češkem itak že zelo razširjeno. (Nemška propaganda v Švici dela z vsemi sredstvi in je v stalni zvezi s švicarsko laško in bolgarsko propagando. Ta propaganda postaja nevarna in bi jo Antanta morala zatreti.)

NAŠE MEJE DOLOČENE.

Geneve, 5. marca. Delo teritorialnih komisij je dokončano. Kolikor je do sedaj znano, so bile večeraj meje Jugoslavije določene izjemno ohi, kjer mejimo na Italijo. Dosele se ve le, da dobimo velik del Banata.

DRUGA MEJNA VPRAŠANJA.

Geneve, 5. marca. Komisija pariške konference je dodelila celo Nemško-Češko Češki. Rusinska področja Ogrske dobi po večini Rumuniji, ker so ta področja zelo namešana z Rumuni. Turčija se omeji na majhno državo v Mali Aziji. Vse ostalo se razdeli.

AMERIČANI ODIDEJO Z REKE?

Geneve, 5. marca. „Giornale d'Italia“ javlja, da ameriški polk odide z Reke zaradi grozečega jugoslovansko-laškega konflikta. (?)

UGIBAJO, KAJ BI Z NEMČIJO. VAE VICTIS!

Geneve, 5. marca. Antantni častniki, ki so se iz Nemčije vrnili v Pariz, so prinesli raport, da je položaj v Nemčiji obupen. Pod dojmom teh poročil zahteva angleško časopisje, da se blokada takoj dvigne in da naj se celo podpre Ebertova vlada proti boljševikom. Francosko časopisje pa želi še močnejše obrambe in zahteva zlasti močno rensko - westfalsko bariero. Tako piše zlasti „Temps“ v ponedeljkovem vodeniku in Herve v „Victoire“.

Poročila ljubljanskega korespondenčnega urada.

DRUGA SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) Predsednik Jeitanić je otvoril sejo narodnega predstavništva točno ob pol 11. popoldne. Prečital se je zapisnik zadnje seje. — Dr. Mehmed Spaho (Jugoslovanska muslimanska stranka) je predlagal, naj se zapisnik ne sprejme. Njegov predlog je bil odklonjen. — Tajnik dr. Novak je nato prečital seznam vseh poslancev ter konstatiral, da v Makedoniji volitev oziroma imenovanje še ni izvršeno. — Dr. Ante Pavelić (Starčevićeva stranka) je protestiral v imenu Narodnega Veča proti postopanju ministra za konstituant, ker ni zahteval od njega kot podpredsednika Narodnega veča imenika delegatov Narodnega veča. Zato predlaga, naj verifikacijski odbor vzame v pretres omejeni seznam. — Predsednik ministrskega sveta Stojan Protić je izjavil: Prosim gospode poslance, naj ne vodijo brezplodnih debat o verifikaciji poslancev, dokler se ni izvolil verifikacijski odbor, ki bo predložil narodnemu predstavništvu v tej zadevi podrobno poročilo. — Nato je govoril Anastazij Petrović (radikalni disident), ki je izjavil, da je nepravilno, ker je vlada sestavila seznam poslancev, a ne narodno predstavništvo samo. Narodno predstavništvo bo samo odločevalo o svojih članih brez vpliva vlade. Govornik vprašuje, na kakih podlagi je sestavljen seznam poslancev in ali so korporacije, ki so izvršile volitve delegatov, upoštevale priporočila proti netočnim volitvam. — Ministrski predsednik Stojan Protić je naglašal, da se smatrajo vsi poslanci, ki so predali poverilnice, tako dolgo za pravomočne poslance, dokler verifikacijski odbor ni končal svojega dela. Predlagal je, naj se preide na dnevni red. — Minister dr. Kramer je izjavil, da je dobil seznam poslancev od predsednikov korporacij, ki so volitev izvršile. S tem ni hotel v nobenem oziru preudicati verifikacijskemu odboru, ampak se je ta seznam sestavil iz praktičnih razlogov, da se omogoči čim prejšnja volitev odsekov. — Poslanec Anastazij Petrović je izjavil, da je hotel s svojim prejšnjim predlogom samo dognati, ali je minister za konstituant imel pravico, sestaviti ta seznam in odločevati o poslancih ali ne. — Tajnik dr. Corović je čital nato poslovnik o volitvi odsekov v predstavništvu. — Nato je prešlo predstavništvo na volitev 9 odsekov, na kar je odredil predsednik volitev verifikacijskega odbora. — Tajnik dr. Corović je po kratkem odmoru objavil rezultat seje izvoljenih 9 sekcij, ki so poslale v verifikacijski odbor nastopne poslance: Uroš Lomović, Dušan Vasiljević, dr. Dragotin Lončar, dr. Hinko Krizman, Borivoj Popović, Anastazij Petrović, dr. Smarić in dr. Milutin Mažuranić. — Predsednik je pozval odbornike, naj se takoj konstituirajo in je odredil v to svrhu kratek odmor. — Po odmoru je naznanil tajnik dr. Corović rezultat konstituiranja verifikacijskega odbora. Za predsednika je izvoljen poslanec Dragotin Pečić (samostalec), za tajnika dr. Hinko Krizman (JDS). — V smislu začasnega poslovnika je zavzel predsednik verifikacijskega odbora začasno predsedniško mesto narodnega predstavništva. Predsednik Pečić je pozval vse poslance, naj oddajo do jutri dopoldne tajniku svoja pooblastila. Verifikacijski odbor bo poslanske poverilnice pregledal in sestavil poročilo, ki se bo natisnilo in razdelilo poslancem. V roku 24 ur po natisnu poročila se bo sklicala nova seja. — Konec seje ob 1-15 minut popoldne.

VELIKI NEMŠKI NEMIRI NA ČEŠKEM.

LDU. Praha, 5. marca. (ČTU.) Na Nemškem Češkem so nemški nacionalci v več mestih provocirali cestne nemire. Čehoslovsko vojaštvo je moralo vzpostaviti red. V Karlovih Varah, v Hebu, v Ustju, Mostu, Dachovu ter v Liberci in Gorenjem Litvinovu so se spopadli. V Karlovih Varah sta bila dva mrtva. Tudi na severnem Moravskem in v Sleziji so nemški nacionalci provocirali nemire, pri katerih je bilo več kot deset mrtvih in nekaj ranjenih. V Opavi so aretirali nemško - avstrijskega poslanca Jokla.

Glej „Nemščina“ na 6. strani.

Vrhunec laškega ščuvanja proti Jugoslaviji.

Glej naše posebno brzojavno poročilo na 6. strani.

Alojzij Lavrenčič:

Lesna industrija.

Gospodarstvo z našimi gozdovi pod staro Avstrijo je bilo skrajno lahkomiselno. Zaveznikom na ljubo uveljavili so najnižje železniške tarife, čim bolj surovina, tem nižja voznina. Z joga proti severu do Gorenje Stajerske je Lah kupoval gozdove, gospodaril s svojimi ljudmi in intel oddajati v svojo deželo okrogel les, ki je bil tik za mejo zrezan, izdelan. Nemec je od severa proti jugu prodiral, večinoma pa surovo zrezan les nakupoval, ga pošiljal v Inšpruk ali pa v St. Margarethen, kjer ga je s svojimi ljudmi izdelal v primerljivo blago. V Vidmu si videl žago, navadno, za rezanje hlodov; drugo specialno napravo z žagami za cepljenje surove rezanega blaga, tvornice, v katerih so izdelovali okna, vrata, podove, strehe, zaboje; in zopet tvornice, kjer so izdelovali vsakovrstno pohištvo, trame in bordone, živ rob pri nas tesani, razcepili so na posebnih žagah v dolge dile, tavolone, katere je rabila mornarica. V Inšpruku, v St. Margarethen in drugih krajih so cepili surovo rezano blago v tanke desice in pošiljali v tovarne v Nemčijo in v Švico, kjer so izdelovali male pošne zabojčke. Kot polipa sta naša ljuba zaveznika sesala našo kri; stara Avstrija pa je lahkomiselno gledala, kako se prijatelja gostita, ne brigajoč se za naše gospodarstvo. Seveda, ti bilo to koristilo Jugoslovani.

Tako ne smemo gospodariti v naši Jugoslaviji. Da nam bo gozd, les, sploh lesna industrija glavna opora naše valute, treba, da vpeljemo intenzivno gospodarstvo.

Pogozdovanje Krasa, ki se je pod staro Avstrijo tako lenobno izvrševalo, mora biti tekom gotovih let dovršeno; ves Kras do grške meje naj ozeleni. Na ta način lahko računamo, da si spravimo 50 % naše zemlje v gozd. Pogozdenje Krasa poskrbi državi, ki naj po natančnem načrtu delo izvrši. Opozoriti bi bilo, da se strogo nadzira nasajeni areal, da se o pravem času čistijo, oziroma trebijo nasadi, škode popravijo takoj, itd. in da se pašo v teh delih, kakor v gozdovih sploh, strogo prepove. Gozd mora biti oskrbovan kot njiva, kot vrt in pod strogim nadzorstvom. Koliko je takozvanih domačih gozdov, ki ne donosajo nobene rente, so lastniku le za stelo in za drva v domačo porabo!

Ako se pelješ od Zidanega mostu proti Krškemu, vidiš na desnem bregu Save take domače gozdove; pred 40. leti ista rase brez vrednosti kot danes. V par larkih pa vidiš šop smrek 20 do

30 let star, lepe vitke rasti, ki jih je veter tja zasel in ki dokazujejo, da bi se vsi ti ničvredni domači gozdovi dali popraviti v lesovje z dobrim dohodkom. Med listovnim drevjem rase ti smreka, jelka v nebo! In lasnik bo vedno še užival liste za stelo in drva za hišo, seveda le v taki meri, da ne bo rašči kvalitnega drevja škodoval, — torej tudi pod gotovim nadzorstvom.

V doglednem času (in želeli bi bilo, da se to kaj kmalu zgodi) bodo izginila velepossestva z velikimi gozdovi. Te gozdove naj prevzame država v svojo last in oskibo, ker bo gospodarstvo tako najboljše urejeno. Le država bo v lastnem interesu skrbela za dobre komunikacije iz gozdov do deželnih cest in na tak način dvignila cene lesa na panju. Surov, okrogel les porazdeli se na žage v bližini gozda in paziti bi bilo na to, da se male žage na vodo ne prezirajo v korist večjim parnim podjetjem. Te male vodne žage so večinoma last kmetov, jako primitivne naprave. A vodna sila je vporabljena in zato te žage niso, da bi se prezirale, nasprotno bi se morale podpirati. To storimo s potovalnim učiteljem, ki bi bil ob enem kontrolor takih podjetij za izdelovanje surovega rezanega blaga. Večina teh malih žagarjev (in menda tudi velik del večjih podjetij) nima pojma o racionalnem izkoriščanju lesa. Potovalni učitelj bo praktično pokazal, kako in kaj se ima rezati, kako sušiti in sploh manipulirati, da se dobi najboljša kvaliteta za trg; pokazal bo, kako se ima ravnavati z gonilnim strojem, kako brusiti in razpeti klina, in dr. da pride najmanj lesa v odpadke. Ker bo največje važnosti, da nastavimo v celi državi enake kvalitete blaga, to je, da ga standardiziramo, bo ta potovalni učitelj naše male žagarje tudi v to upeljal. Vse skupaj pa ne bo samo v korist malega žagarja, ampak tudi v korist države, ker bodo davčni dohodki polagoma narasčali.

Ako so pa vodne žage oddaljene od gozdov, se rezanje okroglega lesa težko izplača in vodna moč se mogoče vporabi za kake druge namene. A ne samo male žage, tudi večja parna podjetja morala bi biti pod kontrolo takega potovalnega učitelja; veliko nevednosti je najti v velikih parnih žagah in posledica je nerentiranje podjetja, čestokrat propast.

Na žagah in v zalozah je polno rezane robe; ali naj jo prodamo našemu prijatelju Lah? Glejte ga, kako željno gleda po njej; prepričan je, da bo njegova, da mu jo moramo dati po cenah, ki nam jih bo predpisal. Niste li že čuli, da hoče izdelovanje pohištva monopolizirati? Morda bo tudi vsvo drugo lesno industrijo monopoliziral! Ali naj si pu-

stimo iztrgati iz rok edino orožje, s katerim se lahko uspešno branimo proti njegovim pretenzijam? V svoji zaslepljenosti Lah ne vidi, da je za svojo potrebsčino v lesu popolnoma od nas odvisen. Nemška Avstrija mu bo mogla dati le majhen del svoje produkcije; iz Poljske, Rumunije, Rusije ni zdaj in ne bo nekaj let nič dobiti in Švedska in Norveška in Amerika ne bodo mogle ustreči niti ogromnim zahtevam opuščene Belgije in Francije. Na nas je torej navezan Italijan! Jugoslavija ga pa bo strmoglavila, kot je strmoglavila Srbija v carinski borbi našo staro monarhijo. Lahko se popolnoma od nje emancipiramo, toliko lažje, ker nismo za kake druge predmete od nje odvisni. Odprt nam je trg na Grškem, v severni Afriki, v Levanti, na Francoskem, Španskem in Angleškem. Z Grško in z Afriko imamo še stare zveze; v Palestini se bo mnogo gradilo in lahko bo najti kupca; Španska, Francija in Anglija pa rabijo material za pohištva, stavbe, zaboje in dr.

Torej ustvarimo intenzivno lesno industrijo! Našo surovo rezano robo predelajmo v tvornicah v železniške vagonne, izdelujmo okna, vrata, zaboje, pohištvo in sploh vse podrobno blago lesne industrije in izvažajmo ga v vse dele sveta.

Po mojem prepričanju bi se mogla ta industrija monopolizirati, ker bi bila enaka uprava, enake cene, enako blago, nakup surove rezanega blaga in prodaja izdelanih produktov — to vse bi bilo lahko centralizirano.

Kje naj postavimo delavnice? V mestih, ali pa celo v pomorskih lukah ne bi svetoval; bodi nam Dunaj nesrečen primer. So pa tudi stroški za skladišča večji in delavci morajo imeti višje plače, ker je življenje dražje. Na deželi torej naj bodo tvornice in sicer na Krasu ob železnici; n. pr. na proгах Bohinske Bistrice - Sv. Lucija, Ljubljana, Divača, Sv. Peter - Trnovo - Bistrica, Vrboško - Gerovo, Ogulin - Gospić itd. Vsaka taka tvornica uživa pravico rekspedicije in bi ne bila radi prostorov tako na tistem, kot v mestu, kjer moraš vzeti, kar dobiš. Na eni strani tovarne prostorno skladišče za surovo rezano blago, natančno porazdeljeno po posameznih kvalitetah, na drugi strani zaprti skladišče za izdelano blago. Priprave za razkladanje in nakladanje morajo biti take, da se te manipulacije (in če gre za cele tovarne vlake) v najkrajšem času izvrše. Tovarna sama mora biti prostorna, zračna, svetla, vsak stroj mora imeti dovolj prostora, da se more delavec komodno na vse kraje gibati. Stroji morajo stati tako, da se lahko blago iz roke v roko podaja. Izdelano

LISTEK.

Dr. Jos. C. Oblak:

Koroški Slovenci.

(Nekoliko karakteristike. — Koroško narečje in narodne pesmi.)

(Konec.)

II. del.

Z ničemer ne moreš bolj zadeti koroškega Slovence in še posebej Rožana, kakor s tem, da mu oponašaš njegovo narečje ali je celo smešiš. Vzrok temu je veliko manj posledica nemške politične hujskarije in od Nemčurjev sugerirani gnev do rodnega narečja, kakor mehka narav in rahlostnost koroških Slovencev, ki so po svojem bistvu dobri, a vendar osebno samozvestni ljudje. Da pa povprečno koroški Slovenec ni politično tako samozvesten, je pač posledica več kot preveč znanih nezgodnih razmer preteklega časa. A eno stoji: kar je strogo zavrednih Slovencev, so trdni kakor skala in zamen jim išče para v vseh slovenskih obmejnih kronovinah in smelo trdim, tudi v sredi Slovenije, ki itak — Bogu bodi potoženo — zlasti v vojnem času ni bilo ravno vzgled narodne zavednosti drugim Slovincem. Boljše je, da pustimo v tem trenutku zagrinjalo pasti ter se uživamo v novo dobo, ki je nastopila in nas pusti pozabiti marsikaj, kar je bilo . . .

Sicer pa je koroški Slovenec po svojem značaju jako prikupljiv, uslužen proti tuju, nenasičen in naravno darovit, v primeri s koroškim Nemcem naravnost premeten in visoko inteligenten človek. Njegovo konservativnost sem v člankih že večkrat poudaril in isti se imamo zahvaliti vsi Jugoslovani, da je Koroška še n a s a.

Neki nemški pisatelj karakterizira Koroška kot človeka izrazito razvite butnosti (Sinnlichkeit), za kar mu služi dokaz velik procent nezakonskih otrok. To velja morda za koroške Nemce, pri katerih igra veliko vlogo tudi nenavadno veliko število — kretenov (deloma posledica incesta, t. j. porok med bližnjimi sorodniki). Med koroškimi Slovenci je tudi res precej nezakonskih otrok — toda dejstvo je, da preogromna večina teh postane legitimirana po naknadni ženitvi (per subsequens matrimonium). — Koroški Slovenec je namram ženski nežen, nikdar surov, dejanske žalitve ženske smatra za neodpustno sramotno početje. Njemu je žena enakopravna družica, v pravem pomenu — gospodinja in ne dekla, kakor mnogokje drugod. Ako je resnica, da je kulturo naroda meriti po nastopanju moških napram ženskam, potem stoji koroški Slovenec na nenavadno visoki stopinji med Jugoslovani.

Tudi njemu je vdahnjena tista mehka slovenska duša, sprejemljiva za postojno in polna iskrenega čustvovanja. O tem pričajo vse te neštete njegove erotske narodne pesmi o zelenem rožmarinu, mrzli slanici, zagorskih zvo-

novih, belih cestah in ravnih stezah. . . Kar je nam naša pesniška reka Sava, zlasti v umetni poeziji, to je Korošču ta ljuba njegova Drava — »svoja frava« — ki igra v njegovi narodni poeziji še vse večjo vlogo nego pri nas naša Sava. Brez »Dravce« si skoro misliti ne moreš slovenske koroške pesni. Skupna pa je ljubezen Slovencev do teh »milih planin« in prirode sploh.

Da, tudi napravi koroških pesmi pričajo o globoki liriki in narodu, s katerimi se je proslavil pred svetom pod nemško firmo — slavni koroški pevec slovenskega pokoljenja Tomaž Košat, — so izmed najlepših slovenskih pesmi, pravi biseri jugoslovanske narodne poezije in kompozicije.

Naj priobčim v karakteristiko in tudi radi spoznanja koroških dialektov nekaj kitic koroških narodnih pesmi iz znane zbirke profesorja Ivana Scheiniga* in iz prelepe, — tudi glede pravilne zabeležbe vzorne zbirke koroških napevov Oskarja Deva in Zdravka Švikičiča:

1.
Tam dov za Dravô,
Lop 'tice pojô,
Rast'jo rože noj vries
Lape deče so vries.
(Švikičič. — Podkrnos.
Celovška ok.)
2.
Polječe je dra zaleno,
Rožice so razcvetene.

* Scheiniggova zbirka glede enotne zabeležbe v jezikovnem oziru ni nič vzorna niti konsekvantna.

blago lahko čaka v skladiščni tovarni do prilike za nakladanje na parnik. Takrat vozijo tovorni vlaki od raznih tovarnen dol pri pristanu in nakladanje v parnik izvrši se istotako točno, kakor da je blago v pristaniških skladiščih ležalo in čakalo na parnik. Skladišča v pristanih so pa draga in stroški teh neprijetnih manipulacij so na zgoraj popisani način prihranjeni. Delavci Kraševci imeli bi svoje delavske hiše v vrti. Kaj je Kraševci, mi ni treba praviti; nekoč mi je Kraševci rekel: »Daj mi skalovje in napravim ti vrt«. In v svojih prostih urah bo zdaj lahko poskusil urediti, kar je nekdanji zatiralec. Emigracija bo ustavljena, na zelenem Krasu videl bo pridne mravlje zbirati in kopičiti narodno premoženje.

Zelezniške voznice do tovarnen in odtoz v pristanišča morajo biti najnižje. Na razpolago morajo biti našim tovarnam železnice kot transportno sredstvo z režijskimi stroški. Kadar pa bomo prevažali po naših progah v pristanišča tuje produkte, takrat bomo spediti in si bomo iskali pri vozninah svojega dobička.

Zlasti eni stroki lesne industrije se nudi danes ugodna prilika, da vzraste in se razširi v naši državi, to je izdelovanje zabojev. Lesa, rezanega in stavbinskega, rabilo se bo konstantno leta naprej v ogromnih množinah. Treba bo iznova pričeti graditi v onih krajih, ki so bili v ti grozni vojni uničeni. Od kod dobiti les za stavbe? Amerika, Skandinavija in Jugoslavija so edine države, ki pridejo za dobavo v poštev — in te države bodo komaj nekaj odstotkov oskrbe. Vse velike potrebščine pa bo tudi vsa druga industrija oživila in vprašanje po zabojih bo velikansko. Kdo bo dobavljal zaboje? Naj le en primer navedemo. Angličani imajo celo trgovino z dateljni provenienca »Bassorah« v rokah. V pristani Bassorah leži v zalozah ta produkt tropičnega podnebja cele Mezopotamije in zapadne Perzije. Nestrošni angleški parniki priplujejo v pristan, izkrajajo les za zaboje, natovirajo z dateljni napolnjeni zaboje ter jih odpeljejo v vse dele sveta. Take zaboje izdelovalo se je v Romuniji in v Rusiji. Danes ni misliti na to, da bi te države dobavljale zaboje, ker je vsled vojne mnogo gozdov in podjetij pokončanih. Dokler se bodo ta podjetja popravljala, bo nekaj časa poteklo. Najprej pa bodo morale dotične žage v Romuniji in v Rusiji pripraviti les za potrebščine v svojih deželah. Se le čez leta bodo mogle misliti na izvoz.

Ali naj si pustimo uteči to ugodno priliko? Tu imamo odjemalce prve vrste. Naš prijatelj je. Ali nocoj damo prijatelju naše proizvode? Zveza, ki jo sklenemo danes z njim, ostala bo trajna. Angleški parniki donesali nam bodo angleške produkte, odpeljali bodo naše izdelke in denar tega prijatelja je zlat! Korajžno torej na delo! Ne gubimo časa! Pošljimo takoj večaka na Anglijo, da poišče zveze in da se na licu mesta natančno pouči o vseh razmerah; od tam pa v Ameriko, da obišče in pregleda industrije, ki se pečajo z izdelovanjem zabojev na debelo. Naša tovarna za zaboje naj bo zgrajena popolnoma po vzoru velikih takih ameriških podjetij! Strojne nam preskrbi Amerikan, mojster preciznosti. Umestimo bi bilo, da bi našega večaka spremljal kak praktičen inženir.

Potrebščina v zabojih bo na svetovnem trgu velikanska. Cini več bo pri nas podjetij za izdelovanje zabojev, toliko več našega surovega rezanega blaga bomo doma podrobno predelali; denar za delavce pa bo ostal doma, dobi se bo najvišja cena za blago, davki bodo narasli, izvažala se bo odvisni odpadke pri tej proizvodnji manjša množina lesa po neprimerno višjih cenah. Ta in druge stroške lesne industrije bodo predelale skoraj popolnoma našo surovino — in če bi lesa imeli premalo za svetovni trg, priskočili nam bodo v pomoč Poljaki z lesom iz Galicije in Rumuni iz Sedmograškega in nam dobavljali surovo rezan les, katerega bi mi potem v naših tovarnicah predelali. Ako smo pa enkrat tako daleč prišli, potem za izvoz našega lesa in lesnih produktov ne potrebujemo Italije! Mi živimo lahko brez nje, naj ona poskusi

živeti brez nas! Če bo enkrat Italija uvedla, kako ji plete, bo zabrenkala na drugo struno! Menda bo takrat bolj lačna našega lesa, kot našega ovmelja. Torej umno gospodarstvo in lesno industrijo! Samo Bog nas varuj takega gospodarstva, kot ga je vodila rajnika Avstrija v Bosni! Ta uboga bogata dežela! Koliko krasnih gozdov je izgubila! Kdo je užival njeno bogastvo? Država se ni okoristila, ker za to gospodarstvo ni imela pojma; obogatelo je par židovskih podjetij, katerih centra se izven Jugoslavije. Okuženi zrak bo treba očistiti! Deželi bo treba pomagati, da zaceli rane. Z njenim bogastvom naj gospodari Jugoslavija in nje sinovi naj uživajo njen sad! Nesrečni čas! Tujega tlačanstva so minili, nova doba mirnega dela naj prične! Spomin na preteklost pa nam naj ostane v srcu — zato bi predlagal, da v Sarajevu postavimo velik spomenik: Vešala, pod njimi opustošen gozd, med posameznimi panji dreves grobovi nesrečnih žrtev. Da ne zabomo nikdar tujčevega gospodarstva! Žrtve naroda na visticah in v strelnih jarkih morajo roditi obilen sad: trdno voljo do zdravega, delavnega življenja! Sovražnikov ogibati se in vse zveze z njimi pretrgati za vse čase bodi naša prva dolžnost. — To storiš sro dolžni spomni na uboge žrtve našega naroda. V naročje pohitimo našim prijateljem, ki so na bojnem polju izvojevali našo svobodo. Tam ne bo nasprotja, razven trgovsko dovoljenke. V trgovski zvezi s temi narodi leži naša bodočnost!

Vzroki pomanjkanja premoga in razmere pri trboveljskem premogokopu.

Ko je na razvalinah stare Avstrije vstala svobodna Jugoslavija, se je mnogo govorilo in pisalo o rudnikih nove države, zlasti pa o Trboveljski premogokopni družbi. Poudarjalo se je, da so ti rudniki stebel nove države in trdna podlaga novi mladi industriji. Slišali so se tudi glasovi o boljševiških činih tukajšnjih delavcev in nastavljenec in o terorizmu, nasilju, lenobi in pasivni resistenci trboveljskih rudarjev.

Za razširjenje takih vesti so v prvi vrsti skrbeli iz Trbovelj izgnani višji uradniki, ki so se nastanili okrog ljubljanske Narodne vlade. Se sedaj je glavni posel teh ljudi ta, da dajejo vladi napačne informacije in da z blatenjem delavstva in nastavljenec izvršujejo svoje maščevalne naklepe.

Pri tem pa ti gospodje ne povedo, da so bili iz Trbovelj izgnani radi svojega nečloveškega ravnanja s slovenskim delavstvom zlasti v času vojne. Ti naduti gospodje se danes ne morejo verjeti, da je minil čas, ko so s pomočjo avstrijskega militarizma po zveriskih trpinčih sestrade in razcapane slovenske delavce, paznike in uradnike, jih zapirali v umazane in mrčesa polne zapore ter jih pri uradnem obveščanju obkladal z vsemi mogočimi psokami. Zato se ni čuditi, da je to surov in krivično postopanje zbudilo med delavstvom ogorčenje, ki je nemškonalnim tiranom pokazalo pot, ki so jo zaslužili.

Kakor pa vse kaže, pridobivajo ti izgnani gospodje vsaki dan na vplivu in imajo celo zaslonbo pri merodajnih faktorjih. Premogokopna družba, ki je s svojim francoskim kapitalom služila vedno najhujši germanizaciji, podpira seveda te svoje velike mučenike in jih Slovencev v provokacijo povsod protizira. Prišlo je tako daleč, da so se razni izgnani pričeli vračati — zraven teh pa nam hočejo vsiliti nove hajlovce in renegate.

Trboveljskih Slovanov bi vse to še ne bolelo, če bi ne vedeli, kaj hočejo oni modri gospodje s svojim maščevanjem doseči. Dobro vemo, kak nesreča preti radi tega ravnanja nam in celi Jugoslaviji. Pogledimo natančneje rudnik v Trbovljah.

Tu dela okroglo 4000 delavcev. Ti delavci producirajo danes le nekaj malega več kakor 1500 delavcev v Zagor-

ju ali Hranstniku. In kaj je temu vzrok? V prvi vrsti popolna nezmožnost izgnanega ravnatelja in vseh od njega protihranstniških nacionalcev. Ti »strokovnjaki« so s svojimi egoističnimi stremiljenji spravili premogokop v tako slabo stanje, da se to niti ne da popisati. Danes je rudnik pravi peklo za slovenskega rudarja bodisi te ali one kategorije. Vse je izropano in opustošeno; jame so večinoma podrite in zlomljene, polne ognja in nevarnih plinov ter zaradi mokrote skrajno nezdruge. Temperatura 30 in več stopinj ni nič nenavadnega. Poleg teh velikanskih nedostatkov manjka še delovnih pripomočkov in sicer materiala in vseh sredstev. Celi obrati stoje po več ur na dan, ker nimajo vozilov za izvažanje. In v kakem stanju je prevozni inventar? Vse razdrapano, strto, za prevažanje večinoma nerabno in tako zanemarljivo, da je vsako popravilo nemogoče. Z najnapornejšo silo se ta produkcija s razmeroma dobrimi delavskimi močmi doseže. In kdo je zakrivil to stanje trboveljskega rudnika? Bivše vodstvo rudnika je med vojno »štedilo« v doseg vojnne premije in je na ta način zakrivilo omenjene nedostatke. Tem gošpodom je bila njihova »Förderprämie« vse, bodočnost premogokopa pa postranska stvar. Delali so tako, kakor bi premogokop smel obstati samo za dobo vojne oziroma njihovega službovanja.

Kakor v jamaht tako je tudi na dnevnem odkopu. Vsaka še tako majhna množina premoga se je takoj izkopala in spravila. Izpodbijanje je povzročilo veliko plazovje in posledica tega je, da celo hribovje premoga dneva gori. Človeka boli srce, če vidi to sistematično uničenje rudnika.

Te gorostasne mizerije je deloma krivo tudi povsod nadzorovanje od strani revirne urada v Celju in pa vodstva upravnega sveta na Dunaju.

Pri vseh se je agitiralo v prvi vrsti za vojno pesonijo, za uničenje sovražnih sil in uveljavljanje francoskega kapitala. — Pri vseh nadzorovanjih od uradov kakor tudi od upravnega sveta se je gledalo v prvi vrsti na — dobro kurnijo rudniške restavracije. — Pri nadzorovanju se je strogo pazilo na to, da strokovnjaki niso prišli do besede. Marsikateri druga ideja je prapalja — izvršili so se pa projekti kateri so in bodo v škodo premogokopa.

Poslednje je več ali manj stvar družbe. Nam gre za mnogo več. Gre predvsem za to, da se naš največji premogokop popolnoma ne uniči. Interes na tem ima cela Jugoslavija. Vsi, ki danes na pomanjkanju premoga trpijo, so soudeleženi. Vse prebivalstvo mlade države kakor tudi vladni krogi in politiki morajo delati na to, da nezmislivi nemški fanatiki iz vodilnih mest največjega premogokopa izkazuje in da se jim vzame možnost, da bi še nadalje v maščevalnem duhu vladali. Njim se mora v zvezi vsak upliv na upravo rudnika. Vse, kar dela danes proti rudniku, dela proti novi državi in to mora iz Jugoslavije izkiniti. drugače je katastrofa neizogibna.

Sokolstvu!

Slovenska Sokolska Zveza naše izdajati list »Sokole«. List bo glasilo »Slovenske Sokolske Zveze« ter bo imel idejni, tehnični in informativni del ter etate letno 12 K. Pozivljamo vse slovenske Sokolstvo, da se naroči na list. Ker le nri zadostnim številu naročnikov bode mogoče vzdržati list na višini, ki bo odgovarjala vsem zahtevam Sokolstva. Dne 15. marca izide dve številki. Naročnina in davki so naj pokliče na naslov: Slovenska Sokolska Zveza — uredništvo (oz. uprava) »Sokola« v Ljubljani.

Kazipot po Ljubljani in po drugih slovenskih krajih ima v zalozni Slovenska Sokolska Zveza ter etate 2 K — trgovcem popust. Kazipot je zelo lepo delo ter ga priporočamo vsem.

Kako je uravnavlagovni izvozni in ovozni promet v Jugoslaviji?

Vzemimo si nekoliko časa ter pogledimo, kako je naš bivši N. V. skrbela za ureditev izvažanja in uvažanja živih in drugih življenjskih potrebščin v Jugoslavijo. Prva naredba je datirana s 6. novembrom 1918 ter prepoveduje izvažanje živih in drugih gospodinskih potrebščin preko mej Jugoslavije. (Uradni List št. 2.) 21. novembra je izdalo poverništvo za promet naredbo št. 120, s katero se pozivljajo stranke, da pošljejo razne liste ravnateljstvu državnih železnic, oziroma ekspozituri južne železnice, »da se izpostuje izvozna dovolitev pri posameznih poverljivostih vlad«; v št. 38 »Uradnega Lista« se z naredbo od 13. januarja 1919 urejajo izvoz živih in manjših množinah ter pooblašča okrajna glavarstva in mestni magistrati, da izdajo dotična izvozna dovolila prizadejim strankam. S številko 169. poverništva za trgovino in industrijo ter kmetijstva dovoljuje izvoz umetnih gnojil edino vladu SHS. Z naredbo št. 174 od 29. novembra 1918 poverništva za narodno brambo in kmetijstvo je prepovedan izvoz konj v kraje, ki so jih zasledili Italijani in Nemci.

Z naredbo 205 od 16. decembra 1918 je poverništvo za kmetijstvo razglasilo, da je promet s plemensko govejo živino in govejo živino v gospodarske namene prost ter da se taka živina sme izvažati samo z dovolitvijo N. V. Z 30. decembra 1918 je poverništvo za kmetijstvo vendar izprevidelo, kako pogreško je napravilo z gornjo naredbo ter je isto z naredbo št. 226 zopet razveljavilo. Z naredbo št. 254 od 5. januarja je poverništvo za prehrano objavilo, da se smejo teleta in klavni prašiči izvažati le z dovolitvijo N. V. Ko so se opravili nekateri nemški tukaj uslužbeni nameščenci po odločilu N. V. vendar iz službe odpustili ter je vsled čutnega pomanjkanja stanovanih del njih moral oditi čez mejo z vso svojo opremo, domislila si je — gotovo le na spodbudo raznih, v listih obseženih notic, da ti nemškutariji jemljejo s seboj s selitvenim blagom tudi jugoslovanska živila, ter dovolila z naredbo št. 282 z dne 10. januarja t. l. da »izdajo za izvoz selitvenega blaga preko mej države SHS oblastva prve stopnje, t. i. okrajna glavarstva, politične ekspoziture in v mestih z lastnim štatutom mestni magistrati«.

Iz gornjih določil rectius »naredb« sledi, da so bila za izdajanje samih izvoznih dovolil kompetentna naslednja oblastva in sicer: 1.) celokupna N. V. SHS, 2.) oddelek za prehrano, 3.) oddelek za industrijo in trgovino, 4.) oddelek za promet, 5.) oddelek za poljedelstvo, 6.) oddelek za narodno brambo, 7.) okrajna glavarstva, 8.) mestni magistrati z lastnim štatutom, 9.) politične ekspoziture itd. in to glede samo na politično-gospodarska izvozna dovolila, ne oziroma na transportna dovolila, katera samoočisti umevno so mogla izdajati le v ozir prihajajoča železniška, poštna in druga oblastva. Že adresa, na katero je bilo staviti zunanemu prosilcu svoje prošnje za izvozna dovolila, mu je delala ne male težkoče, kajti le težko je bilo izbrati iz navedenih naredeb pod kompetenco katere gornjih oblastev spada njegova zadeva. In tako so najbrže romale prošnje teh davkoplačevalcev od večje do večje gornjih oblasti, dokler se vendar ni kak funkcijonar dobil, ki se je tako osokolil, da je prošnjo rešil v lastni kompetenci.

Posrečilo se mu je najbrže tudi tako izvozno dovolilo od primera do primera doseči. Da ni bil tak izvažalec jugoslovanskega blaga vsikdar idealno navdušen Jugoslovanc, pač pa po največ pretkan špekulant in verižnik, ki je le prežal, kako bi mogel oskodovali interese naše mlade države ter polniti svoj nanasitni žel, kažejo nam mnogo brojni slučaj, ki so v gotovo opazili pri izstopu izvažalnega blaga preko naše meje. Navdušen Jugoslovanc Woschnagg, ki je dobil pravilno izstavljeno izvozno dovolilo za usnje, izvozil pa dragoceno mast pod par krpa ni pod-

platnega usnja, nam kaže tipičen vzgled, kako je razna špekulantska gozlasen gornja oblastva znala farbat in izkoriščevati. Pomislimo samo, koliko takih »poštenih« trgovcev je zaprosilo za izvozna dovoljenja takih predmetov, katerih v Jugoslaviji prav lahko pogrešamo ter pod kritjem takih oblastvenih dovolil neovirano izvažala dragocene, v jugoslovanski državi prepotrebne predmete. Ni čuda, ako v naših listih dandanes beremo upravičeno tarnanje, kako se iz Jugoslavije neovirano izvažajo razna živila in drugo blago, katera mi moremo le v velikimi težkočami in stroški dobivati od drugih, naše ljudstvo pa strada, dočim si razni verižniki in celo železničarski uslužbenici znajo na račun našega potrepljivega ljudstva in lahkovernih oblastev polniti žepa s »pravilnimi« iztihoapljanji blaga.

Brez dvojbe se zgoraj navedena mnogoštevilna oblastva s pravico izdajanja izvoznih dovolil že celokupni N. V. presedala, vsled česar se je odločilo, da ustanovi nekako centralo, v kateri bi se odsihod osredotočilo izdajanje izvoznih dovolil. Z naredbo št. 357 od 12. februarja 1919 je celokupna vlada izjavila, da se ustvari organ za regulacijo produkcije, uvoza in izvoza, kakor tudi cen v interesu države ter obče koristi. Ta urad naj bi se imenoval prehodnogospodarski urad. Čeprav je v točki 1. podtočka 1, ta urad pooblaščen, da uravnava uvoz in izvoz vseh vrst blaga ter edino na izdaja prevozna, uvozna in izvozna dovolila ter celo izreka, katero blago je omejitve oproščeno, so glasom iste točke dovolila za izvoz in prevoz selitvenega blaga pridržana političnim oblastvom 1. stopnje. Upajmo torej, da so se mnogoštevilne zgoraj omenjene oblasti vendar enkrat izločile ter da bo interesit odsihod vedel vsaj, kam se obrniti, da doseže pravo-veljavno zaželeno izvozno dovolilo. Ne vemo, kake smeri se bodo pri podeljevanju istih v tem uradu vpoštevale in uveljavljale. Za opravilo manjšega obsega ima ta urad pravico v posameznih primerih odstopati iste političnim ali vojaškim oblastvom. Da bi se pri tej pravici vsaj kompetentnost tega urada ne odvrčala le premnogokrat na politična in vojaška oblastva, ker bi v teh primerih prosilci bili zopet indirektno vezani na naše prej obstoječe oblasti ter bi se gotovo ne dosegel namen novega urada, t. i. centraliziranje izvoznih dovolil. Potemtakem bi končno vendar bili dosegli centralni urad za izdajanje — izvoznih dovolil.

Zgoraj navedeni Woschnaggov tipičen vzgled nam pa jasno kaže, kako se izvozna dovolila lahko izražajo v državno škodo in v osebno korist. Da je med vojnimi dobijakarji in verižniki na Slovenskem nemalo takih Woschnaggov, ki se bodo potrudili k prehodnogospodarskemu uradu ter ponižno prosili za izvoz kakega, v Jugoslaviji lahko pogrešljivega blaga, je več kot gotovo. Tudi podkrepijo bodo temeljito svoje prošnje ter dali na razpolago primernih kompenzacijskih predmetov, da le dobe zaželeno izvozno dovolilo. Brez dvojbe bo urad naselil njihovim neovržljivim dokazom ter jim izgotovil izvozno dovoljenje za naproseno vrsto in količino blaga. Stvar bi bila torej v redu in »Woschnagge« bo prav lahko izvozil v izvozni dovolilnici imenovano označeno blago. Bo pa res izvozil blago, ki se mu je v dovolilnici imenoma napisalo? Se bo količina tega blaga v istini vjemala s količino, navedeno v izvozni dovolilnici? Ali ni prav lahko mogoče, da taki »Woschnaggi« pod imenom podplatnega usnja v zaprtih zabojih in vrečah prav lahko izvažajo dragocena živila? Znano nam je, da trgovci iz Nemške Avstrije prav pridno uvažajo na Spodnje Štajersko prazne vinske sode ter izvažajo v njih mast in druga živila. Kdo jih pri tem kontrolira? Le malokdaj se posreči zalotiti jih v njih nečednem poslu ter jih izročiti v roke pravici.

Da se pod kritjem pravilno izstavljenih izvoznih dovolil izvršuje preširoko iztihoapljenje živih in jugoslovanske, le neoporečen faktum. Da bi pa to dejstvo z ustanovitvijo novega prehodnogospodarskega urada izginilo, ni nikakor

To je pa en zvahten cvet
Je poduoba mvdalih let.
(Dev. — Bistrica Zilska.)

Na vscoah pvaninah
So mrlze vodé.
Tam hók je zravta
moja dáké.
(Omané, severno Celovca. — Scheinigg.)

Mora Dravca vsahiti
Nol črno morié.
Prej da bom pustav
Jaz mojo dáké.
(Podjunska. — Scheinigg.)

Lepu tice poio.
Lépu rože cvató.
Lepu sunčice seje
Tam dov za Dravó.
(Borovlje. — Scheinigg.)

Je toča pobiva
Vse ravno polé.
Lih tam je pustiva
Čir je moja dáké.
(St. Jakob - Rož. — Šviharš.)

Rožmarinovo jutro
Pa nagelov dan.
Dečva zdrava ostani
Jaz pojdam pa dam.
(Borovlje. — Scheinigg.)

Saj še tice poio.
Ko čiez hmajno lató.
Kaj bi puži na peli.
K' iz vés* domu hradó.
(Celovška oholica. — Scheinigg.)

* Vés = vés (son. plav.)

Pojdam u rute,
Oj tam čier je mraz.
Čier je moj sočel.
oj tam s'm pa jaz.
(Rož. — Dev.)

Ena lepša in nežnejša kot druga!
Ali pa tudi veselješe:

Pod Huperšcem hradam
Ta Dravca žumi.
Moj puebič je ribé
Pa ribe voví.
Pa kravco pomovza.
Pa mlíko scedí.
Pa postel postela.
Pa notre leží.
(Podgorje. — Scheinigg.)

Unkraj Dravó
So dáké rjavé.
Semkal Peco*
So bevordáše.
Podjunska. — Scheinigg.)

Ti šemrarni petelín
Da te ori ni vzév.
Ki si tri srce
Prezgodaj zapov.
Zilsko. — Scheinigg.)

Le tota jaz pojdam.
Čir Drava tačé.
Majo vino nol žanjú
Nol mojo dáké.
(Rož. — Scheinigg.)

* Peca (Petzen), visoka, raztegnjena
gora onkra Obirja (Ojsterca) med Ze-
lazo Kapjo. Majo in plitvotni ravnila.

Je pa mihena, mihena.
Ko ana mrovila.
Ko bo hore prirastva.
Bo pa moja.
(Borovlje. — Scheinigg.)

Al jes pobíh na pvaninco grem
Jan liep zalan kvabčé* gore díém.
Tri kribé parete (= peresa) cu-le mam
Da te knó-be dečva sram.
(Dev. — Zilska Bistrica.)

Man me viterc popihuje.
Mau me díšec poríšija.
Tur (= kdor) no zauber lubco ima.
Nej se ahta španiča* (= tovariša).
(Dev. — Šiben.)

Tovarišica = španinja.

Rožekarij mi.
Smo dro lušni tui.
Mamo skružane vase
Pa črne oči.
(Šviharš. — Rožek.)

Oj ti norčava gvara.
Kaj si smóti stóvra.
K' je moj leon klíčov.
K' stóm ogavna sol
(Dev. — Šternec nad Vrbo.)

Se pa Bistrica pišé (= kíp)
Nol Dravca gra v sričé.
Pa moj puebič tam vrisla
Kna more sá (= sem) čiez.
Kob' le pobíh te Dravco

* Klobuč, klobuček.
* klobuč, klobuček.
* klobuč, klobuček.

Praprvate zmo.
Bi že davno te liepi
Horjarkico mog.
(Šviharš.)

Ker pa sem že omenil nemške smelosti, ki je hotela izrabiti koroški dialekt za umazane svoje politične namene, si ne morem kaj, da se ne bi dotaknil tudi nemških dialektov. Ako primerjamo narečje gorenjega Štajerca z istim švaba ali onega berlinskega predmestja ali celo kočevskega ter premostrimo razliko teh narečij med seboj in še posebej med pisмено nemščino, moramo reči, da je videti v tem, da si drzne koroški Nemčur — seveda s hudobnim namenom — sploh iskati razliko med koroškim narečjem in drugimi slovenskimi narečji in pismentim jezikom slovenskim, naravnost brezmejno smelost.

Zato pa radi kuriozitet priobčujem samo eno pesem naših ljubih Kočevarjev, ki jo je priobčil K. J. Schröder.

* Kočevci K. J. Schröder je izdal za Nemce slovnico in besednjak kočevskega jezika. — najboljši dokaz za to, da potrebuje Nemci za razumevanje onega svojih dialektov celo besednjak, dočim je pač za katerikoli slovensko narečje nepotreben in morda še najmanj za koroško. Ako je te-
dal nekdo izrekel krilate besede, da Kočevarji sploh ne znajo drugega jezika, kakor slovenski, moramo temu v celom obsegu pristiti, ker skoro vsak Kočevar čisto dobro slovensko govori, njegova kočevska nemščina pa sploh nima nič, kar jo more šteti za slovensko. — Schröderjev besednja-

eden najboljših poznavalcev in razlaga-
teljev kočevskega narečja, kateremu
velja vse tisto in veliko bolj po pravici,
kar so govorili in govoré koroški Nem-
čurji o — koroškem idijomu.

In gänzer bairt ist kein bölké et
won himbel wölft o kñderl t;
s bñrot et a kñderl t;
s ist Maria irde zaberl!
Maria stānot smores wñre auf
si legot si gar schēnau an
si zlehót aussen an prollen bac
von prollen bac auf den smñlen steic.

Vprašanje: Koliko je Slovencev, ki ne bi na prvi hip od prve do zadnje besede razumeli sleherne kitice koroške narodne poezije, in koliko je Nemcev, ki bi razumeli to kočevsko pesem?

Jaz je ne razumem, čeprav znam dobro — nemško. Mislim pa, da bi tudi med Nemci lahko brez skrbi razpisali precej visoko nagrado tistemu, ki bi nam to kočevsko pesem — pomnil!

kom! In ti Kočevarji zahtevajo zase — republiko — menda z lastno »Staatsprache«, pri čemur jih ostali Nemci podpirajo. — dočim v isti sapi odrekajo najstariji pristni veji slovenskega koroškega naroda pravico veji slovenskega naroda pravico pripadnosti k — Jugoslaviji! Smešna predramost!

V predčerašnjem listu mi je po-
praviti sledeče: »Nca« pomeni »ni ne«,
»ni« pa »nič ni«. Za nekatere važne je-
zikoslovne podatke iskreno zahvaljujem
gosp. dr. Grafenauerja. Ops. m.

upati, niti domnevati, kajti prehodni urad ima pravico izdajati izvozna dovolila, ne da bi se spuščal v meritorno razmotrivanje, ali se ta dovolila tudi istinito in v njih polnem okviru izvršujejo. Bati se je torej, da bode omejen urad kakor prej višje omenjene oblasti izdajal le dovolila vrhu dovolil, da bo vodil natančno evidenco istih, v dejstvu pa se bode blago najbrže v enaki, ako ne še večji meri iztihotapljalo iz naših dežel. Naredil se je korak naprej, centralizirati se namerava izdajanje izvoznih dovolil. Ali se pa bo s to odredbo preprečilo iztihotapljanje blaga? Na to vprašanje moramo odgovoriti z odločnim ne. Če zgoraj smo povedali, koliko prepovedi in naredb je bilo izdanih ob izvozu. Ali je bilo s temi odredbami kaj pomagano? Z njimi gotovo nismo odpravili pajka iz zida, ker tihotapstvo cvete ne samo proti Nemški Avstriji, temveč tudi proti strogo vojaško zasledeni demokraciji liniji proti Italijanom. Veriznik si zna pomagati ter nima zmisla za občno blagodat. On pridno izvažala erarične in neerarične kornje, govedo, teleta, prašiče, mast in druge za nas jako dragocene stvari, našim najhujšim sovražnikom, samo da njegova trgovina cvete in se njegov mošnjiček polni. In vse to vključit tihotapstvo, neredbami, v ojaške mu zastraženju mej itd., ki so se dosedaj odredile v zabrambo izvažanja blaga. Kje torej tiči vzrok vsem dosedanjim neuspehom v tej stvari? Niti s članki v listih, niti s samimi smernicami o preurejanju uprave, niti s tolikimi novimi osnovanji, z v najvišjih činih se nahajajočimi uradniki zasledeni narodno gospodarskimi uradi, niti s kaznimi, od najvišjih oblasti izdanimi prepovedmi, se temu ne bo dalo odopmoči. Tihotapstvo bo navzlic vsem tem odredbam bujno cvetelo in država ter njeno prebivalstvo bosta hiralta ter bila neizmerno oškodovana, ako se pravočasno ne poseže po edinem sredstvu — po strokovnem zastraženju vse demokracijske črte.

V bivši Avstriji je obstojala v ta namen granična finančna straža, ki je bila podrejena in zmiselno urejevana po carinskih uradih, nameščenih ob carinski meji črti, kateri uradi so edino bili v to nameščeni, pooblašeni in so razpolagali s strokovno naobrazanimi osebami. Poleg teh urejenih uradov so poslovali notranji carinski uradi, na katere so se nakazovale pošiljave, prehajajoče čez carinsko mejo, v končno uradovanje.

Carinski uradi so nadzorovali celokupni uvozni, izvozni in prevozniki blagovni promet, o dopuščenosti katerega so po posebnih višjih navodilih sami ukrepali in odločevali ter vodili natančen pregled vsega toobzirnega blaga. Njim je bila tudi poverjena naloga nadzorovati, ali se uvozni predpisi resnično in natančno izpolnjujejo. Njih naloga bi bila, preprečiti se, da vrsta in količina blaga soglasja z izdano dovolilnico. Le na tak način je bil možen splošen pregled vsega blaga, ki se je izvažalo in uvažalo. Dosegla se je tudi prepotrebna evidenca. Onemogočili so se prestopki ob izvozu in uvozu, prejemale so se velike svote na uvozni in izvozni carini. Ker so taki uradi sami smeli dovoljevati po lastnem preudarku in po izdanih predpisih uvoz ali izvoz, ni bila potrebna v mnogih slučajih posebno izstavljena dovolilnica.

Ce se je že bivša Avstrija, ki je po svojem birokratičnem sistemu bila prav razpeta, posluževala takih umestnih sredstev, poslužuje se naša demokracija Jugoslavija dosedaj v neizmerno lastno škodo prav nasprotnih sredstev v preprečenju nedovoljenega izvoza. Snuje se namreč posebne urade, ki naj izdajajo taka izvozna dovolila, ne briga se pa, da bi se tudi obenem prepotrebno izvrševanje teh dovolil po edini le kompetentnih strokovnih organih izpolnjevalo. Ker so našim birokratičnim oblastvom od nekdaj bili vzor samo nemški predpisi, naj bi se vsaj posnemal o tem že izdani predpisi naše sosedne Nemške Avstrije. Ta je namreč nedavno izdala naslednje odločbo: »Im Eisenbahngüterverkehr sind alle Sendungen ausnahmslos durch Angestellte der Zollverwaltung und wo solche nicht zur Verfügung stehen, durch Eisenbahnangestellte unter Beziehung des Empfänger oder seiner Vertreter zu eröffnen und der vollständigen inneren Untersuchung zu unterziehen.« In glede poštnih pošiljav: »Alle aus den Nationalstaaten eingehenden Postpakete sind an die zuständigen Überwachungsämter zu leiten.« In kaj se je pri nas v tem oziru smotrnega in praktičnega uvedlo? Kje tiči vzrok, da se temu važnemu narodno gospodarskemu vprašanju posveča tako malo pozornosti? Ali ne razpolagamo z nobenim praktičnim strokovnjakom, ki bi razpršil težke oblake, ki tudi v tem oziru pretijo naši domovini?

Ni potrebno, da bi nam bili Nemci za vzor, kako naj razmere uredimo, toda zadnji čas, da se zadeva energično in našim potrebam odgovarjajoče uredi. Zamudilo se je že mnogo; dovolj smo že vsled nebrzičnosti in nepoznavanja tudi tega za našo državo vitalnega vprašanja izgubili na narodno gospodarsko polju.

Ni naš namen, da bi na tem mestu preiskavali, koga zadene krivda, da se dosedaj v tem oziru še ni skoro nič naredilo. Dolžnost finančne uprave za Slovenijo bi bila, da takoj posveti temu vprašanju svojo pozornost ter ga iz praktičnega vidika v dobrobit mlade države pravilno uredi. Seveda pri tem ne smejo imeti odločilne besede razni birokrati s svojimi površnimi in k večjemu teoretičnimi pojmi.

Konečno naj se omenimo, da so že skoro vsi naši kraj preplavljeni raznega

vtihotapljenega blaga, večinoma laškega izvora kot kava, limone itd. V raznih krajih ob demokracijski črti se že celo dobi mnogo laškega vina. Naša država je torej v dveh ozihrh oškodovana in sicer, ker se za prehrano ljudstva prepotrebna živila iztihotapljajo, in razni predmeti vtihtapljajo, ne da bi se plačala zakonita carinska uvoznina. Tudi ne smemo pozabiti omeniti, da bi bila umestna naredba, glasom katere naj bi se vsak, ki se zasači pri tihotapstvu, posebno pri nedovoljenem izvozu živil ne oziraje se na to, da se mu v vsakem slučaju vse blago odvzame, kar mogoče visoko kaznoval z denarnimi globami.

Pismo iz Beograda.

Beograd, 1. marca.

27. februarja v jutro okoli treh smo dospeli v Zemun. Posebni vlak — posebno »poseben« ravno ni bil — je vozil razmeroma jako dobro: od pol 9. dopoldne do 3. jutraj prepeljal v današnjih razmerah progo Ljubljana-Zemun, je prav lepo; vsteti je treba še daljši odmor v Zagrebu, kjer smo se skoro dve uri mudili.

Sprejem v Zemunu je bil zelo dober — v kavarni! Pripravljenih je bilo sicer okoli 100 sob za narodne predstavnike, ampak telefon, ta nesrečna iznajdba nove dobe! Zato smo čakali ranega jutra v vozovih, kjer je vsak dremljal kakor in kolikor je mogel, dokler nas ni vzdignil iz »pernice« lep, mrzel dan.

Slovenski železničarji, ki so spremljali naša dva voza na celem potu, so s hvalevredno poštvalnostjo prevzeli skrb za našo prtljago in jo ukrcali na parobrod. Most, katerega je bila zgradila francoska vojska, ne obstoji več; vzela je v vodo. Promet med Zemunom in Beogradom je mogoč samo s parnikom.

Okrog enajste ure smo pristali na beograjski strani. Čakala nas je velika množica dečarev, ravno tako mali vozički, da prepeljejo potnikom prtljago, nosači so se gnetli med gručami predstavnikov, ki so paznim okom iskali v kupih prtljage svoje kovečke. Počasi se je klopčič razvil in odšli smo v mesto, eden za vozičkom, drugi samcati, tretji v skupinah, vsak v svoj kraj, da najde kakšnega prijatelja, ki naj mu pomaga iskati stanovanje.

S stanovanji je bil velik križ. Narodno predstavništvo je precej številno, hišne opravke pa v Beogradu silno primanjkuje. Poleg tega je v Beogradu sedež vrhovne francoske komande za Ogrsko, ki šteje lepo število častnikov, — in tudi domačih ni ravno malo. Vsi ti gospodje imajo zasedeni velik del stanovanj, tako da je bil beograjski nastanjalni urad svoji nalogi komaj kos.

Narodno predstavništvo bo moralo biti zadovoljno, da se je vsaj eno posrečilo: urediti sejo dvorano do določene terminata tako, da bo zborovanje omogočeno. Vsaj dvorano, pravim; klubove sobe in kar je sličnih parlamentarnih pritliklin so za enkrat še prazne. V kratkem pa bo dospela v Beograd po zasedenem ogrskem ozemlju rekvirirana hišna opravka, ki je bila nekaj zvečne beograjska last in katero je umikajoča se rajna avstrijska - ogrska armada razveljala na vse vetrove. Posebna komisija, katero so poslali iz Beograda v različna ogrska mesta, da poišče, kar se še da rešiti, je te dni končala svojo nalogo s prav povolnim uspehom in kadar bo došla potrebna opravka v Beograd, se bodo lahko začela stara zakulisna parlament. pogajanja po klubih in kuluarjih. Obeta se nam najlepši luogo di trafico. — Ministrstvu za izenačenje zakonov in pripravljanje ustave pa gre velika hvala, da je sploh omogočilo s svojim delom in naporom točno zasedanje.

27. februarja popoldne se je vršil v sejni dvorani sestanek Narodnega Veča, ki ima nalogo, da reši spor, ki se je pojavil zaradi izdaje verifikacijskih listin za narodne predstavnike. Bosanska pokrajinska vlada namreč ni priznala verodajnic (poslanskih verifikacijskih listin), izdanih od Narodnega Veča, ampak si je vindericala to pravo zase, v kolikor se tiče Bosne. V tej seji se bo rešilo vprašanje verodajnic tudi s formalnega stališča. Nekateri gospodje iz Zagreba so prinesli namreč s seboj verodajnice, katere je podpisal bivši podpredsednik Narodnega Veča, dr. Pavlič, in ki se glase za »Državno Veče«. Ker je pa predsednik Narodnega Veča dr. Korošec, ki bi bil edini upravičen izdajati potrebne podpise, in ker se nadalje naš prvi parlament ne imenuje Državno Veče, ampak Narodno Predstavništvo — tako službeni naslov, zato je treba to vprašanje rešiti še pred otvoritvijo. Rešilo se bo tako, da dobe poslanci nove, pravilno podpisane verodajnice.

Zvečer istega dne se je vršil sestanek vseh strank, ki so se zedinile na sarajevsko resolucijo. Ti poslanci bodo tvorili enoten klub, ki se bo ob isti priliki konstituiral. Ta klub bo v zvezi z drugimi strankami, ki imajo svoje zastopnike v ministru in ki so voljne podpirati politiko kabineta, sestavi koalicijski klub, ki bo imela vsakega skupni izvršilni odbor. Poslanci JDS. bodo seveda skupno s svojimi hrvatskimi in srbskimi sodelavci tvorili enoten klub na temelju sarajevskih dogovorov in sarajevske resolucije.

Program, ki je prvotno določen za otvoritveno sejo, je prilično tak: Predsedstvo prevzame najstarejši član, to je sedaj g. Gligorije Jevanović, danes osemdesetleten starček, kateremu se klub njegovi živahnosti vendarle poznajo na obrazu neizbrisni sledovi težkih dni, katere je moral starček preživeti, predno je dočkal ureženja ene velike ideje, za katero se je

boril dolga desetletja in za katero je toliko pretrpel. Divjaki so mu ob izbruhu vojne uničili do malega vse, kar si je v dolgih letih s težkim trudom priboril, — in to ni bilo malo, vsaj je slovel njegov sarajevski hotel po vsem svetu. A ne le imetje, tudi njega so hoteli! Premetavali so ga iz ječe v ječo, a njegov močni duh v šibkem telesu ni klonil — danes stoji tu, kot prvi predsednik prvega jugoslovanskega parlamenta, neuklonjen, čil in svež. Iz njegovih iskrih oči pa ti sije nasproti tiho zadovoljstvo in zmagovalstvo: Pa smo jih le!

Prvo zasedanje bo otvoril starostni predsednik Jevanović z otvoritvenim govorom. Nato krenejo predstavniki k slavnostnim službam božjim, ki se vrše za katoliške in stare avstrijske katoliške kapeli, za pravoslavce v saborski cerkvi in za muslimane v džamiji. Slovensni dan bo s tem končan.

Do torka sledi odmor. V tem času se bo vršilo formiranje strank in dogovorili se bodo tudi o definitivnem predsedništvu Narodnega predstavništva.

Dogovori se vrše seveda že sedaj, ne sicer v kuluarjih, ampak po privatnih stanovanjih, po kavarnah in hotelih, sploh, kjer je kakšen ugoden prostor. Vse se vrši seveda tajno, kolikor se da. Ne »da« se pa ne veliko, ker Beograd ni za take »tajne« dogovore ustvarjen. Pa tudi posebno potrebno ni. Vsaj itak vsak ve, kako mora priti: Tiste stranke, ki upajo naiti sorodnih duš pri močni koalicijski, se bodo te pridružile, da zavzamejo v celokupni državi tisto mesto, katero pripada vedno in povsod močni in konsolidirani večini in da tako pridejo do veljave tudi doma v domači politiki in upravi. Stranke pa, ki po svojih načelnih programih ne morejo vstopiti v koalicijsko, se bodo združile v opozicijski blok in bodo nastopale v proticentralističnem zmislu, da jim taka ali taka avtonomija ohrani vsaj kosček moči in vpliva v ožjem teritoriju. To je vsa skrivnost politike centralizma in »federalizma«. Enotnost in skupnost države in kar je sličnih modernih jugoslovanskih atributov, bodo pa naglašale vse...

V prvi seji Narodnega Predstavništva bo predložila vlada svoj program, katerega bo razvil ministrijski predsednik Protić v daljšem govoru. Med prvimi predlogami, ki bodo postavljene na dnevni red, se nahaja predlog o začasnih ustavi in pa okvirni zakon o agrarni reformi, torej dve vprašanji načelne važnosti.

Vprašanje glede začasne ustave — definitivno bo sklepala šele konstituenta — je treba preomotivati s pravega stališča. Naše časopise se je postavilo deloma na stališče, kakor da se gre že za definitivno ustavo — to je pa pomota. Danes še ne gre za ustvarjanje nečesa novega, za definitivum, ampak gre le za provizorij, ki obstoji v tem, da se obstoječa srbska ustava vsaj nekoliko prilagodi potrebam ostalih, čanes s Srbijo ujedinenih pokrajin, v kolikor je to sploh mogoče. Kadar se bo pa sklepalo o definitivni ustavi, takrat bo seveda treba mnogo določbe sedanje srbske ustave znatno izpremeniti.

To stališče so zavzemali zastopniki vseh strank, ki sede v kabinetu in zato so načrt začasne ustave tudi vsi člani kabineta podpisali... Če bi se hotelo pa že sedaj razpravljati in sklepati o definitivni obliki ustave, potem bi pa sedanje Narodno Predstavništvo preokračilo svojo kompetenco, ker ne smemo pozabiti na dejstvo, da Narodno Predstavništvo ni pravi parlament, ki je izšel iz volitev, ampak je v resnici samo nadomestek, ki je pa v sedanjih razmerah nujno potreben. Kadar bodo mogoče volitve in ko se bo na podlagi volitev in ne strankarskih imenovanj izvoljeni parlament sestal, takrat bo mogoče govoriti o definitivni ustavi.

Zakasnelo pismo z Dunaja.

Dunaj, konec februarja.

Zadnji teden pred volitvami, ki so se vršile 16. februarja, je izumilo dunajsko mesto popolnoma svoje lice. Malomestnost, ki so jo po pravici očitali tuji Dunajčanom, ni bilo več opaziti. V celotnem mestu je vladala tiha netost, da je bilo skoro čutili, kako silno je delovala agitacija. Bil je dolgo pričakovani glavni boj med soc. demokrati in krščanskimi socialisti, to je katoliško stranko, za vlado v novi državni zbor kot novo zakonodajno oblast nemško-avstr. republike.

Kak pomen so stranke pripisovale odločnim zmazi kaže dejstvo, da je bilo letos do srede febr. tisočdvesto volilnih shodov, nad osemsto jih je priredila samo soc. dem. stranka. Mnogo manj shodov so priredili kršč. socialisti, ki so se vrzli bolj na agitacijo pred vrati stanovanj. Poleg teh dveh velikih strank je bila še kopica manjših meščanskih strank: bürgerlich demokratič. demokratič. national demokratič. demokratič. mittelständlicher in dr. Za bürgerl. dem. stranko je agitirala veleindustrial. Lastne kandidate so postavili tudi Čehi in Judi. Dočim so sedeli poslušali v mirnih časih pri volilnih shodih za mizo in je dila, penčka in teklo izborno pivo in je bil shod »gemüthlich«, so se vršili letos shodi v šolekih dvoranh, v sobah okrajnih magistratov in po koncertnih dvoranh, poslušali pa so stali s pravnim jeledom v zimskih plaščih.

Za tuja, najbolj zanimivi so bili plakati raznih strank. Tudi njih značilno je izpremenilo popolnoma v amerikanško reklamo. Ene stranke je skušala drugo prekositi s večimi črkami, bolj kričnimi barvami in s obuzanimi spomini na prestalo volko. Tako je kazal n. pr. plakat soc. dem. stranke avstrijske cesarske krono in na njej sedeti duhovnika in veleindustrialca, oba dobro razena, in se zamarala, ki ti

žijo krono, ki krvavi, na kup črnege papirja, polnega laži. Iz krvi, tekoče izpod krono, sta bili zapisani edini besedi: »Wähler sozialdemokratisch!« Ta plakat je bil nabit tudi na bivšem cesarskem gradu na vsakem oglu. — Ali pa drug plakat iste stranke »Die Toten rufen!« Okostnaki marširajo v avstrijskih uniformah, pred njimi vojak z bobnom. Dočim je s tem plakatom klicala stranka vse, katerim je kruta vojska pobrala bodisi očete ali brate, je skušala z drugim plakatom vzbuditi maščevanje materine ljubezni. Obunana stoji mati delavskega sloja ob postelji sina, ki se dviguje pokrit z belo riuho proti njej. »Mütter, denkt an Eure Söhne! Wenn Ihr keinen Krieg mehr wollt, wählet sozialdemokratisch!«

Med plakati kršč. soc. stranke sta bila predvsem dva interesantna: prvi je predložil boljševika s kadečo se bombom v desnici in v levi roki z orožem bakijo, v ozadiju slike pa v konturah Dunajsko mesto. »Wenn ihr den nicht wollt, wählet christlichsozial!« In drugi: — »Wer an Gott glaubt (!) wähle chr. soz. !«

Tudi nac. dem. stranka je obeležila čedno sliko. Jezuit (kršč. soc.) stopa z bakijo v roki pred krsto, ki jo vleče na vozičku delavec (soc. dem.), kateremu pomaga ljud v dolgem kaftanu in z lepim nosom in dolgo brado. Umetnik je hotel menda naslikati galizijskega juda, katerih je na Dunaju mnogo. Stranka pa je s svojimi volilci: Deutsches Volk, willst du diesem Schicksal entrinnen, wähle nat. dem. !

Dejstvo da je imela soc. dem. stranka v svoji listi nad deset kandidatov ljudov (kot zastopnikov stranke in ne kot zastopnikov ljudskega naroda, ki je nastavljen lastne kandidate) ti je nakopalo in še bolj poostrolo besno že staro sovraštvo nemških nacionalcev, ki so v svojih malih plakatih skoro vsem drugim strankam očitali da so »verjudet«.

Da tudi pesniških proizvodov ni manjkalo je umitvo in tekst je bil dobro ilustriran. Ost teh reklam je bila naperjena večinoma proti ljudom.

Povest se je pričela, ko je moral gospod Palmenduft k vojakom. Dočim so moral tovariši na fronto, se je on »drukal« pri saniteti in po monturnih skladishih, kjer se je začel »handlee«. Zadnja slika v tekstu nam ga predstavlja, ko gre z dišantami obloženo blazoroje gospo soropno po promenadi.

To so bile dunajske posebnosti. Da je bilo na stotine pozivov, napisov itd. ni treba omeniti.

Omenim naj le še gozdo in aeroplane kot novo sredstvo za volilne reklame, kar do sedaj na naših deželah ni bilo v navadi. Predvsem soc. demokrati so se poslužili gozbe za svojo reklamo. Pred gozbo standarte z velikimi napismi, za nio pa invalidi slepi, vojski brez rok in brez nog na malih vozičkih. Sredi ceste se je gozba ustavila, na tovrnem avtomobilu, ki je sledil, je bil postavljen podium za govornika, nabrala se je nebroj ljudstva in ves promet se je ustavil.

Nova prikazen na cesti so bili nosači volilnih pozivov vseh strank. Korakali so po šest in po več skupaj resni in zamišljeni v važni posel, dokler jih niso zdramili zlikavci iz lenih sani jih prepleli in papir in les sredi ceste ob velikem krophotu in vpitnem sežgali.

Zaključek volilne agitacije pa je tvoril slavnostni pogreb v nedeljo 16. svečana na glavni den volitve. Bil je definitivni pokop monarhije, ki ga je vrziorila soc. dem. stranka. Ta dan so bili vsi pogrebi prenevođani, zato so se temboji čudili Dunajčani. Pogreb je prihajal bližje proti mestu iz Ottakringa (16. okraj). Šest mož je nosilo črno rumeno krsto z avstrijsko cesarsko krono, za krsto pa so korakali nosači s standartami z napismi: »Die trostlosen Leidtragenden.« »Die Reichspost.« »Karl und Zita.« »In Treue Familie Habsburg.« »Die Kriegslieferanten« in drugi. Gozba je izgrala znano pesem »Oh Gott, oh Gott, oh Gott, schon wieder einer tote in se je mniavala s pevci, ki so peli »mizerere«.

Marsikomu se je rosilo oko... Nad konduktom so naveli aeroplani, ki so metali socialistične reklame na pasante.

In Evo Vam še prvo kitico nove himne:

Gott erhalte, Gott beschütze — Unsre neue Republik.

Mächtig durch des Glaubens Stütze — Führt sie uns durch dünn und dick.

Lasst uns unsre Kronenwährung schirmen gegen jeden Feind.

Innig bleibt mit der Beschörung Österreichs Geschick vereint —

Novinski pregled.

»Napreje« piše o zvezi narodov, trdi, da to je sicer staro idejo je nanašano zasnoval Wilson, ki se na vse načine trudi da se ta ideja tudi uresniči. Ako si ogledamo natančneje osnovo zveze narodov po vseh, ki prihajajo iz Pariza, bi jo sestavljale le one države, ki so bile v svetovni vojni članice.

Antante. Neutrálne države bi se pozneje pripustile. Ali nai more potem taka zveza delovati za pomirjenje narodov sveta, oziroma za obče razoroženje?

Zveza narodov bo zveza izbranih narodov, imperializem Zaključuje, da zvezo traneza miru morelo edinole osnovati mase narodov. Wilsonovo zvezo narodov označa za mrtvorojenka.

No, malo pa treba vendar počakati, saj zveza še ni ustanovljena in Wilsonova zadnja beseda tudi še ni izgovorjena.

»Slovenec« priobčuje uvodnik »Navzdol!« Izvaja v njem, da se je spor med nami in Italijani poostiril in zavzel velike dimenzije. Ko so naši zastopniki na mirovnem posvetu naznaili zahteve Jugoslovnanov po Gorici in Trstu in poklicali za razsodnika Wilsona. Ko je prišla v javnost vest, da Wilson sam poseže vmes med Jugoslovane in Italijane in se določi nova demarkacijska črta, od tedaj se je, tako se vsaj domneva, kriza začela gibati s višja sopot navzdol. Italijanska vlada se baje obotavlja zato, ker hoče izsiliti v Mali Aziji kolonije. v parlamentu je Orlandov govor pokazal, da Italije groza svojega nasilnega imperializma. Zahtevamo, da nepristranska mednarodna komisija preuči položaj v zasedenih ozemljih, kjer nai se izveda ljudsko glasovanje, pa italijanska voj

aka ne sme biti prisotna! Mi nimamo popuščati ničesar, popušča le tisti, ki drugemu temle imetje.

»Graška« »Tagespost« se bavi s novo vojno nevornostjo, in sicer med Italijo in Jugoslavijo, pa izvaja: Jugoslovansko-italijanski spor je prva preizkušnja za zvezo narodov in iz rezultata bomo spoznali, ali je ta velika ideja dovolj močna, da se izgradi na njej nov svetovni red.

»Grazer Tagblatt« piše o delitvi dolgov bivše avstro-ogrsk. monarhije in izjavi glede Jugoslovnanov: Jugoslovanski političarji tvorijo posebno poglavje. Te treba posebno uvaževati. Gre samo za to, da se konstatira, da so vsak čas dovoljevali državne zahteve, da so celo nastopali za državne potrebe kot kolodvorci in so se znali na dunajskem dvoru postaviti v luč, kakor da bi bili edina opora države na jugu. Tako torej! V časih, ko je Avstrija še živela, je pisal »Tagblatt« malce drugače. Takrat so veliki izključno le Nemci za oporo države povsodi, in še posebno na jugu, to so povdarjali v svojih listih in zlasti glasno v parlamentu, in vedno so rohnili na Jugoslovane, da nočejo razumeti državnih potreb. Vselej, kadar so bile dovoljene, so povdarjali, da so omogočili srečetje Nemci Sedaj pa kriči »Tagblatt«, da so bili Jugoslovani stebler države, sedaj, ko treba plačati avstrijsko-nemške dolge.

»Neue Fr. Presse« in drugi dunajski listi pišejo o češki državi, ki je sedaj zaprti proti vsemu zunanjemu svetu in o načrtu finančnega ministra Rašina za zboljšanje valute. »N. Fr. P.« pravi, da imajo Rašinovi načrti za premiso narodno psihologijo, ki je brez preizkušnje. On misli, da more vzet češkemu kmetu polovico v žizosane izročenih bankovcev in jih nadomestiti z zadolžnico, ki se obrestuje z enim odstotkom in je za vsakdanje življenje neoporna. Ali se bo kmet pokorno udal tej naredbi? To je vprašanje narodove psihologije. Poleg takih skrbí ima »N. Fr. P.« še posebno skrb, zakaj da se sezel finančni minister Rašin po najnasilnejšem sredstvu, po popolni saporí češke države, češ, da je to trda gospodarska preizkušnja, dvomljiva, ki je brez pravega smisla in namena.

Beograjska »Pravda« piše na naslov pariškega »Tempsca«: Veliki in uzledni list pariski »Tempsc«, ki sicer že nad deset let brani našo narodno stvar, je donustil, da se njegov stolpec najžalostneje izrabljajo proti lojalnemu in prijateljskemu narodu in proti francoski zaveznici, Srbiji, ki je zaslužila, da se ima glede ne nekoliko več obzira. Dobro znani sotrudnik tega lista Charles Rivet, čegar žalostno delovanje v takisto zavezniški Rusiji je dovoljno znano, je prišel v našo deželo, da bi tudi tukaj služil splošnim interesom in se oddolžil zavezniški lojalnosti, kakor nekdaj v Rusiji. Tukaj na svojo žalost ni našel ne Milutukov in ne Lvovov in bil je prisiljen, da seže znatno nižje na političnih stopnjah. In našel je Stipana Radića in Prebega in njuno mišljenje o naši državi priobčuje sedaj njegov list. Od trinaest milijonov Srbov, Hrvatov in Slovencev smatra Rivet, da je važno samo ono, kar pravi Radić in Prebeg. Kaj bi rekli »Tempsc«, ako bi kak uzledni zavezniški list za primer mišljenja v Francoski priobčil kak intervju s Kajoljem, Sembierjem ali Bolo-pašem? Kajti Radić in Prebeg se nahajajo tudi v Franciji, samo da jih tam republika priema na tudi strelja, tukaj pri nas pa se slobodno šetajo, se razgovarjajo in obžaljujejo tiranijo.

»Primorske Novine« s Rake priobčujejo članek »Hanibal ante portas«: Večni so zakoni, ki vzdržujejo slovensko družbo. Ti zakoni se menjaajo, ker je njihov koren globoko usajen v ljudsko prirodu. Kakor je prirodni pogor, da je vse življenje zemlje odvisno od solnca, tako je tudi prirodni pogor, da so vse funkcije ljudskega duha vezane in odvisne od telesa. Wilson je rekel, da je vprašanje kruha vprašanje sodanega svetovnega mira. Krušno vprašanje pa je odvisno od vprašanja delanja državiška mladost danes obetajo v tem, na kak način in v kolikem času se dovede mase nazaj na polje pozitivnega dela? To je vprašanje nativitalnejšega interesa. Treba vrniti vsakega svojemu poslu, vse ostalo poide samo od sebe. Treba priskočiti masi na pomoč. Najbolje bi bilo, ako je le mogoče, da prenehajo strankarske razmerice glede na velike probleme, ki jih treba rešiti (socialne reforme, čiščenje korrumpirane uprave, agrarna reforma itd.), in glede na škodo, ki preti »Hanibal ante portas«.

»Times« razpravlja obsežno o jadranskem vprašanju in ponudi arbitražo v italijansko-jugoslovanskem sporu in sodi, da je italijanski korak nemumesten. Jugoslovani so sledili samo primeru drugih večjih narodov. Nadejamo se, da bo znala italijanska vlada po zrelem premisleku pokazati svojo moralno srčnost in poverjenje v lastno stvar, prepuščajoč svoj spor z Jugoslovani razsodbi sodnika, kakor je Wilson, ker je on v sporu jednako razpoložen napram obema strankama. Italijanski vladajoči krogi so zarožneli nad tem izvajanjem, pozabljajoč, da je ves svet rekel in so vsi narodi vskliknili, da ne sme biti ne zmagovalcev ne premagancev, ker se je šlo samo za uničenje sistema, ki je daval ves svet Italijani se obnašajo kot ošabni zmagovalci, hoteli pograbiti tujo last in počajoč popolnoma v nemar vasa sprejeta Wilsonova načela. Pa da bi to italijansko stališče obveljalo? To vendar ni mogoče.

V listu »Merkure de France« piše Jules Chopin o Avstro-Ogrski in pravi, da izmed držav, nastalih na avstro-ogrskih razvalinah, so jedne prijatelje, pa tudi zavezance Antante, tako češkoslovaška in jugoslovanska, druge so sovražne, kakor madžarska in nemško-avstrijska. Te nove države so narvžle mnogo novih in težkih problemov. Češka je od zaveznikov priznana kot neodvisna država, na žalost pa ni tako z jugoslovansko. Klub heroizmu Jugoslovnanov, kljub velikemu delu Ljubljane, Zagreba in vseh jugoslovanskih dežel na polomu Avstro-Ogrske, Jugoslovanska država stavlja na dnevni red jadransko vprašanje. Jugoslovanski problem obsega tudi problem sredozemnega morja. Sporazum, o katerem se govori, napravlja Jadransko morje

za zanjo izsero v poseti jedne same države »mare nostrum«. Ta država kadar hoče zapre pot na Balkan. Kot gospodarica Sredozemskega morja more kakor hoče ogroževati vsak promet z Orijentom in tako bi tudi Sredozemsko morje postalo »mare nostrum«. Ilek jedne same države. Zato pa ako že ne načelo samoodločb narodov pa bi splošni interes Evrope, zlasti Francije in Anglije, in briga za bodoči mir velela, da se razveljavi londonski dogovor.

Politične vesti.

RAZMERJE STRANK V NARODNEM PREDSTAVNIŠTVU.

»Jugoslovanski demokratski klub« šteje 82 poslancev. »Jugoslovanski klub« 19, srbski radikalci 55, srbski opozicijski blok 33, naprednjaki 11, Lorkovičeva skupina 4. Starčevićanci in ostanki bos. HNZ, 26, socialni demokrati 11, Mačedonci se manjkajo, nekateri Vojvodinci bodo še vstopili v Jugoslov. dem. klub, ravnotako se Dalmatinci, ki jih pa ni doma, ampak so v Parizu, odnosno vodijo se dalm. zemaljsko vlado.

Ako bi torej danes prišlo do glasovanja n. pr. v kakšnem upravnem vprašanju, je verjetna ta-le kombinacija:

JDS	82
radikalci	35
socialni demokrati	11
VLS	19

Opozicija:

Blok	33
naprednjaki	11
Lorkovič	4
Starčevićanci i. t. d.	26

74

ali v vprašanju monarhije ali republike, po doslej izdanih izjavah in držanju strank ali tkzv. vprašanje zaupanja, dokler obstoji koalicija,

za:

JDS	82
radikalci	55
večina bloka	28
naprednjaki	11
Starčevićanci i. t. d.	26
Lorkovič	4
JK	19

225

proti:

socialni demokrati	11
manjšina bloka	5

16

ali pa, tudi čisto drugače, n. pr. v vprašanju kulturnega boja ali slično:

JDS	82
blok	33
socialni demokrati	11

126

radikalci	55
VLS	19
Starčevićanci i. t. d.	26
Lorkovič	4

104

Ta poslednja kombinacija za sedaj sploh ni verjetna. Vendar pa kaže, da takšno poizkusno kombiniranje, da je mogoča danes vsaka kombinacija. Stranke so premalo diferencirane po programih, preveč po osebnih razlikah. Politična grupacija v stvarnem smislu je še v pričetkih. Zato je najboljši recept, ki ga zastopa JDS, da se vse stare brezprogramne stranke razpuste in se formirajo nove grupacije po programih in ciljih. Pri dobri in poštenji volji to pojde. Pogajanja so, kakor smo že večkrat pisali, v teku in nam bo najbrže v kratkem mogoče poročati kaj več o urejanju političnih razmer v naši mladi državi tako, kakor to želi ljudstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

ALI SE PRIZNA PODPREDESENIŠKO MESTO PO PLEMENIH ALI STRANKAH?

LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) V političnih krogih se govori, da namerava VLS kot najmočnejša slovenska stranka kandidirati na mesto podpredsednika narodnega predstavništva dr. Jankovića.

KLUB VLS SE IMENUJE »JUGOSLOVANSKI KLUB«.

LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) Danes dopolnje se je konstituiral Jugoslovanski klub, v katerega so vstopili VLS in skupina okoli »Narodne Politike«. Za predsednika kluba je izvoljen ministrijski podpredsednik dr. Korošec, za podpredsednika dr. Janko Simrak, za tajnika poslanca Stanko Banić in Stercin. V parlamentarno komisijo kluba so izvoljeni: dr. Korošec, dr. Simrak, dr. Lovro Pogačnik in Josip Fon. Klub bo stal na stališčih popolne demokratije in bo deloval skupno z ostalimi strankami, ki odkritosrčno žele veliko, močno Jugoslavijo za celo neokrnjeno kraljestvo Srbov, Slovencev in Hrvatov.

KLUB VLS POSTOPA NA LASTNO ROKO V VPRAŠANJU, KI SE TIČE VSEH SLOVENCEV.

LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) Dr. Korošec in tovariši so vložili danes na predsedništvo narodnega predstavništva protest, v katerem povdarjajo, da štejejo Slovenci skupno s prekmurskimi Slovenci in z onimi, ki se vsled nemškega pritiska niso upali priglasiati za Slovence, 1.600.000 duš in da bi morali vsled tega dobiti 38 delegatov in ne samo 32, kakor jih je bilo določenih.

INTERPELACIJE.

LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) Dr. Janko Simrak in tovariši so vložili interpelacijo na predsedništvo narodnega predstavništva, ker je za Medžimur-

je določen samo en delegat, dočim v razmerju s številom prebivalstva pripadajo dva. O stvari bo odločeval verifikacijski odbor. — Poslanec Banić in tovariši so interpelirali v isti zadevi glede Dalmacije, ki bi morala dobiti 15 delegatov in ne samo 12, kakor jih ima danes.

PARLAMENTARNI KLUB JDS.

Dodatno k svojemu včerajšnjemu brzojavnemu poročilu prinašamo:

LDU. Beograd, 3. marca. (JDU.) Včeraj popoldne je bila v poslopiju narodnega predstavništva ustanovna skupščina jugoslovanskega demokratskega kluba, kateremu je pristopilo 82 članov jugoslovanske, demokratske stranke iz Slovenije, Hrvatske, Slavonije, Istre, Bosne, Hercegovine in Dalmacije. Kondicionalni odbor je ponudil predsedništvu kluba ministru Svetozarju Pribečeviću, ki je izjavil, da ne smatra za oportuno in kompatibilno, da kot minister in predsednik stranke sprejme mesto predsednika kluba. Na to je bil izvoljen nastopni odbor: Predsednik dr. Bogdan Medaković, podpredsednika Adolfa Ribnikar in Ivo Grisogono, tajniki dr. Vladimir Corović, dr. Vladimir Calcarević in dr. Pestotnik. V izvršnem odboru kluba so: Vojislav Šola, Dušan Vasiljević, dr. Srdjan Budisavljević, Večeslav Wilder, Gjuro Džamonja, Hamid Svrzo, dr. Vekoslav Kukovec, dr. Kostić, dr. Živko Nježić in dr. Božidar Vukotić. V odboru za zunanje stvari so: Predsednik Miroslav Kulmer, podpredsednik dr. Karel Triller, poročevalec Dušan Vasiljević, člani dr. Dušan Popović, dr. Srdjan Budisavljević, dr. Stepan Kukrić, dr. Pošćić, dr. Dinko Puc in S. Gluhčić. V ustavnem odboru so: predsednik dr. Svetislav Popović, podpredsednik dr. Fran Novak, poročevalec Večeslav Wilder, člani dr. Stevan Simeonović-Cokić, Sukrija Kurtović, dr. Ivan Ribar, dr. Gavro Manojlović, dr. Dinko Puc, Agrarni odbor: Predsednik Ante Gjukić, podpredsednik dr. Živko Nježić, poročevalec dr. Henrik Krizman, člani Josip Rajčić, Anton Milašević, Djordje Pejanović, Ahmed Salibegović, dr. Savo Ljubibratić, dr. Božidar Vukotić, dr. Franjo Poljak, Sukrija Kurtović, Adolfa Ribnikar, Gjuro Džamonja, dr. Vekoslav Kukovec, Mihajlo Blagojević, Soljaga Salihagić, Vaso Mučević. Odbor za prichano: predsednik Vaso Mučević, podpredsednik dr. Karel Triller, poročevalec dr. Franjo Poljak, člani dr. Savo Ljubibratić, Dimitrije Zakić, dr. Fran Novak, Dušan Krcmar, dr. Milenko Marković, dr. Richard Kraus, Ivan Keizer, Vojislav Šola, Mihajlo Blagojević, Adolfa Ribnikar, dr. Eub Muzimović. V svesti svoje odgovornosti kot najvišji parlamentarni klub je jugoslovanski demokratski klub naročil svojem izvršnemu odboru, naj takoj stopi v stik z drugimi strankami, predvsem z onimi v Srbiji, da se zagotovi močan blok za reševanje najakutnejših državnih vprašanj in potreb. Z dogovori bo izvršni odbor pričel že danes.

POLEMIKA RADI ŽUPANSKE KRIZE V ZAGREBU.

Zagreb, 4. marca. Polemika zaradi vstopa župana v Lorkovičevu stranko dr. Srknja se nadaljuje v zagrebških listih z vso vehemenco. Opozicijski listi, posebno Lorkovičev glasilo »Novo Vrijeme« zagovarja županov nastop in trdi, da je obvestil župan o svojem koraku vse stranke občinskega sveta, ne da bi naletel pri tem na kak odpor. Zato je neutemeljeno očitjanje, da je kršil svoj dogovor s strankami in prelomil svojo besedo. Tudi »Obzor« opravičuje v daljšem članku županov korak in trdi, da je nastopala večina mestnega sveta proti županu samo za to, ker ni vstopil v narodno predstavništvo kot član srbo-hrvatske koalicije, ampak kot neodvisen poslanec. S to polemiko se županska kriza v Zagrebu nikakor ni ublažila, temveč kvečjemu poostila tako, da se s sigurnostjo pričakuje odstop župana.

SVOBODNA TRGOVINA IN NOVE ZAPREKE OD STRANI IZVOZ-NICARJEV.

Zagreb, 4. marca. Vsled odloka ministrskega sveta o svobodni trgovini je izdal hrvatski ban naredbo, naj likvidira »Hrvatska zemaljska oskrba«. Tudi je sklical ban konferenco, da se sklenejo nadaljnji ukrepi, da se klub prosti trgovini omogoči delavstvu, uradništvu in pasivnim pokrajinaim dobava živil za današnje maksimalne cene. Gotovi vrogi se boje, da bo cena živilom krog proste trgovine izredno poskočila. Vsled vladne naredbe izgubi tudi velik del svojega delokroga znano zemaljsko gospodarsko poverljivost, v kateri delokrog je spadalo tudi famozno izdajanje izvoznice. Člani poverljivstva so to degradacijo niso zadovoljni in so se za to danes zatekli v »Novo Vrijeme«, v katerem izražajo strah, da se svobodna trgovina ne bo obnesla, ampak da bo izredno otežkočila preživljanje prebivalstva. Člani poverljivstva si umijejo že vnaprej roke za vse eventualne posledice, ki groze vsled te vladne odredbe.

SEDMA BOŽJA ZAPOVED.

I v žurnalističnem želimo poštenosti. Konkurenca je seveda na mestu ne samo iz strankarskih ozirov, marveč tudi za to, ker je vsak list končno tudi podjetje. Toda dopuščamo samo lojalno in pošteno konkurenco. Čitačnemu občinstvu je znano, na kako slabem glasu je v tem oziru zagrebški »Obzor«, ki je že nešteto krat moral slišati očitke, da si svoja »posebna poročila« dobi s škarnjami in da fabricira v redakciji brzojavke iz Pariza, Londona, Newyorka itd. Pred kratkim smo konstatirali, da je hrvatski dopisnik zagrebški »Narodni Politiki« poročal naša direktna ženo-va brzojavna poročila, ki jih je za-

grebški list prinesel potem malo spremenjena kot svoja pariška poročila. Jaki žal bi nam bilo, ako bi takšni praktični sledili slovenski listi katerekoli stranke. Jugoslovanska žurnalitika bi morala biti vzgojno sredstvo in sredstvo izobrazbe, ne samo politične izobrazbe, ampak se mora držati tudi obče veljavni načel poštenja. Slovenci si v zadnjem času mnogokaj domišljamo in ker je naša podrobna organizacija v marsičem nekoliko bolj izgrajena, to radi naglašamo. Tako naglašanje ni vedno upravičeno. Vsekakor pa ne sme tega ponosa spremljati obnašanje, ki utegne spraviti nas vse in ravnotako slovensko žurnalitiko na slab glas. Nočemo danes imenovati nobenih imen. Konstatiramo samo, da so naše brzojavke in posebna poročila, ki jih plačamo pošteno in z dragim denarjem in ki so namenjena le za tistega, ki čita naš list, našla pot s pomočjo škarnj tudi v redakciji drugih listov na Slovenskem. V teh kratkih zadnjih dneh bi lahko že navedli več takih slučajev. Omejimo se na poročilo o regentovem govoru, s katerim bo pozdravil narodno predstavništvo. Mi smo ta govor objavili po svoji zasebni brzojavki iz Beograda, včeraj smo jo pa kot posebno poročilo iz Pariza čitali drugje, dasi natančno vemo, da dotični list tega posebnega poročila sploh ni dobil in še celo ne iz Pariza. Nek drug list je objavil poročilo o narodnem predstavništvu kot svoje izvirno poročilo, dasiravno ni to poročilo nič drugega, nego dobesedno slovensko ponavljanje hrvatskega originala poročila zagrebškega dopisnega urada. Ne bomo naštevali še več takih slučajev. Ponavljamo, da nam ni do prepričev, da pa zahtevamo tudi v žurnalističnem absolutno poštenost. »Planjanje« je tatvina. List, ki hoče posebna poročila prinašati, naj si jih dobi sam in naj jih plača, krasti se pa ne sme.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

I KAKO PAK, DA MORA VSA NEKDAŠNJA KRONOVINA KOROSKA PRIPASTI NEMŠKI AVSTRiji!

LDU Dunajski korespondenčni urad razširja dolgo poročilo o še dosti daljši spomenici, ki jo je koroski Landesauschuß te dni poslal dunajskemu znanjem uradu in v kateri je zopet enkrat neizpodbitno dokazal, da mora vsa Koroska, kar je, če je le količikar pravice na svetu, biti spojena z Nemško Avstrijo. Prometno-zemljepisni, gospodarski in kulturni odnosi zahtevajo po svetem prepričanju koroskega Landesauschuß, da ostani Koroska nedeljena enota, življenjski interesi te nedeljene enote pa zahtevajo, da bodi kar najtanjše spojena z Nemško Avstrijo. Saj to ni res, pravi koroski Landesauschuß, da bi katerikoli pameten koroski Slovenec hotel pripasti Jugoslaviji in se Jugoslaviji na ljubo hotel ločiti od svojih dosedanjih nemških sodeželanov. Koroski Slovenci se v prvi vrsti čutijo Koroske, slovenska pa jim od nekdaj ni dosti mar. Da je res tako, se je nad vsak dvom jasno pokazalo prigodom »ljudskega glasovanja«, ki se je (kajpada povsem svobodno in brez vsakega terora) vršilo »za prisotnosti ameriške demarkacijske komisije«. (Nemci torej več ne trde, kar so smelo trditi še pred par dnevi, da se je namreč to »ljudsko glasovanje« o pripadnosti k Jugoslaviji ali k Nemški Avstriji vršilo po naročilu te iste ameriške komisije, kar seveda ni bilo prav nič res. — Op. ured.) Sploh pa ne gre, da bi se Nemški Avstriji ne priznalo ozemlje, kjer prebivajo tudi Nemci. Po zadnjem koroskega Landesauschuß strnjeno slovenskega ozemlja na Koroskem sploh nikjer ni, marveč je povsod vse jezikovno mešana vsaka občina, v kateri biva najmanj en Nemec, tega Landesauschuß seveda ne pove. Ozemlja južno od Drave, slovesno zatrjuje spomenica, Nemci ne morejo prepustiti Jugoslaviji, ker je tam skoro vsa koroska industrija doma in ker so tam bogati rudniki, razen tega pa teče po tej zemlji najvažnejša železniška proga in izguba te proge bi bila, pravi spomenica, za Nemško Avstrijo »geradezu verhängnisvoll« (uprav usodepolna), ker bi bila izpodvezana zveza s Italijo, ki jo Nemška Avstrija prav tako neobhodno potrebuje, kakor zveza z Ogrsko. — Najzanimivejša v tej spomenici, ki prica, da se Nemci še niso izmordirali in da je prazno besedičenje, kadar se izjavljajo za Wilsonovih 14 točk, je neprikrita izjava, da je zanje kar najtesnejša zveza s Italijo in z Madžarsko življenjski postulat, za katerega je treba zastaviti vse. Take zveze ne potrebuje samo iz gospodarskih razlogov, marveč tudi za »Sicherung des Friedens, der durch die Unterbrechung der Verbindung zwischen Deutschland und Italien gefährdet wäre« (za zajičenje miru, ki bi bil ogrožen, ako med Nemško Avstrijo in Italijo ter med Madžarsko in Italijo ne bi bilo zveze). To »Sicherung des Friedens« je pač razumeti tako, da gre našim ljubim Nemcem za imperijalistične cilje, ki jim izza Bismarka v mozgu tise tako globoko, da se jim niti kot premaganci ne morejo odopovedati in pa za militaristično zvezo z nič manj imperijalističnimi italijanskimi in madžarskimi našimi prijatelji. Na desni Italijan, v sredi Nemec in na levi Madžar, bi ta vredna trojica »ramo ob ramo« vršila nasilja, rajši danes nego jutri Jugoslavijo razbila in si pohlepno ristišla s bogatim plenom. — Vobče pa, naj je koroski Landesauschuß z dunajskim Staatsratom vedel zatrjuje in izjavlja, kar se mu zdi! Merodajni svet dobro ve, koliko je Bismarkovim oboževalcem dati vere in bo lahko razsodil, kje je poštenje in pravica. Nas v tem pogledu ni niti najmanj strah. Imamo svoje tehtne vzroke za to.

Vest o Pašiću, ki je ravnotako bodasta, kakor nevedno vas, kar se o nemu konstatirala. LDU. Dunaj, 4. marca. (CTU.) »Wiener Mittag- und Zeitung« poroča iz Caribha: Pašić je imel v Parizu daljši razgovor z bivšim kraljem Nikito, ki se mu pripisuje precejšnjo važnost. Baje se je v tem razgovoru doseglo zblizanje cholestrastnih stališč. Pašić se je o tej zvezi tudi izrazil, da se monarhistična državna oblika najbrže ne bo dolgo držala.

Čas je že bli! LDU. Zagreb, 4. marca. Z odzrom na skop umetniškega sveta, da se uveljavljajo svobodna trgovina z živili, je izdal ban naredbo, s katero evljalja likvidacijo Hrvatske zemaljske oskrbe.

Poravnana stavka! LDU. Zagreb, 4. marca. Z današnjim dnem so začeli uradniki in drugi nameščenci Zemaljske oskrbe, ki so, kakor znano, stavkali, zopet s delom, ker je prišlo do sporazuma med uradništvom in ravnatelstvom. Ravnatelstvo je pristalo na zahteve uslužbencev o nadaljnem izplačevanju vojnih doklad.

Hrvatsko prirodoslovno društvo. LDU. Zagreb, 4. marca. Pod predsedstvom profesorja Tučana se je vršila letna skupščina hrvatskega prirodoslovnega društva, ki šteje 1600 članov, sedemkrat več kakor leta 1914. Število naročnikov društvenega glasila »Priroda« se je pomnožilo v istem času 32 krat.

Neodrešena domovina. ITALIJANSKO - NEMŠKA ZVEZA. — ITALIJANSKA POMOČ ZA KOROSKO.

Ljubljana, 4. marca. Ugotovljeno je, da so Italijani blizu Frbiži pripravili eno celo divizijo v popolni vojni opremljeni, ki je pripravljena prisikčiti na pomoč koroskim Nemcem, v slučaju, da bi začeli Jugoslovani prodirati. S tem je vsa zavratnost Italijanov osvetljena v novi luči. V izbiranju sredstev proti nam se ne sramujejo niti zveze z najhujšimi sovražniki civilizirane Evrope, z onimi Nemci, proti katerim je vstal ves kulturni svet. Pariz, pazi!

Slovanski svet. BOLJŠEVIKI ROGOVILJJO.

LDU. Berlin, 3. marca. (CTU.) Iz Rotterdama poročajo glasom poročil »Daily Telegrapha«: Radi revolucionarnih prevratov je bilo proglašeno postopno obsedno stanje in preki sod. Boljševiki so začeli veliko število talcev, ki jih bodo ustrelili pri ponovitvi za sedaj zatrtga gibanja. V zadnjem tednu so ustrelili več kot sto protiboljševikov. Trocki je odstopil od svojega ofenzivnega načrta, ker je izbruhnil v boljševiških četah upor.

MADŽARI ŠČUVAJO PROTI ČEHOSLOVAKOM.

LDU. Praga, 3. marca. (CTU.) Klub slovaških poslancev je 27. februarja v svoji seji sprejel naslednjo resolucijo: Madžarska vlada je Slovaško poplavila s propagandnim čitvom, kjer očitno ščuva proti naši državi. Temni elementi rujejo proti obstoju naše mlade republike in razširjajo naneverjetnejše vesti. Po teh vesteh je na Slovaškem razširjeno gibanje, katerega se udeležujejo vodilni slovaški politiki, med njimi tudi člani narodne skupščine. To gibanje stremi baje za tem, da se proglasi samostojna slovaška republika, ki zahteva zase popolno avtonomijo. Na ta način bi se Slovaška odcepila od Češke in bi se združila z Madžarsko. Klub slovaških poslancev odklanja vse te vesti kot hudobne izmišljotine in izjavlja, da smatra vse te madžarske manipulacije za zlobna, zahrbitna kovarstva. Klub izjavlja soglasno, da smatra vsako gibanje na Slovaškem, ki bi bilo naperjeno proti Čehoslovaški republiki in ki bi motilo bratsko sodelovanje obeh delov našega naroda, za izdajstvo Čehoslovaške republike. Poznavajoč težkoče, s katerimi se ima boriti čehoslovaška država in posebno Slovaška, meni klub slovaških poslancev, da je prva in najvažnejša naloga vseh činiteljev, da sodelujejo pri irtiditvi urejenih razmer v deželi in na poteku državnih poslov ter pomagajo ustreči najnujnejšim potrebam te mlade države. Iz taktičnih in stvarnih razlogov smatra klub za ugodno, da se čimprej peča z vprašanji, ki so potrebna kot pogoj za utrđitev rednega državnega življenja in ki so neodložna. Zaradi tega se klub zavzema za to, da v narodni skuščini ne pridejo na razpravo vprašanja, ki bi ob sedanjih razmerah utegnila povzročiti nemir v širokih plasteh prebivalstva in ki bi ovirala konsolidacijo razmer in harmonično sodelovanje vseh mešanov. V tem smislu bo deloval klub slovaških poslancev in vsi njegovi člani. — Resolucijo so podpisali vsi slovaški člani narodne skupščine.

POLJAKI IN UKRAJINCI SE ZOPET BIJEJO.

LDU. STANISLAVOV, 3. marca. (Dun. KU.) Ukrajinsko vojno poročilo: Ker so Ukrajinci odpovedali premirje, so se v nedeljo ob petih jutraj na vsej fronti zopet začeli boji. Premirje so odpovedali, ker so izjavili, da so pogoj, ki se tičejo demarkacijske črte in ki jim jih je predložila Antantna mislija, zanje nesprejemljivi. Prvi dan je bilo na fronti le malo dogodkov. Ukrajinske čete stoje ne le v predmestjih Lvova, marveč tudi vzdolž vse železniške proge Przemysl - Lvov. Na tej črti je promet popolnoma ustavljen. Položaj v mestu, ki ga oblegajo Ukrajinci že štiri mesece, je tako nevdržan, da so celo poljski občinski zastopniki nasvetovali, naj se mesto preda.

Čet v LDU. Bratislava, 4. marca. (CTU.) Vrhovni povelnik čehoslovskih čet, italijanski general Piccione, je prestavil svoj sedež iz Kromeriza v Bratislavo, kamor je dospel danes ob sedmih jutraj. Na kolodvoru so ga pozdravili funkcionarji civilnih in vojaških oblasti. Ko je general Piccione zapustil vlak, je godba zaigrala italijansko himno. Od kolodvorja je general Piccione odšel v vladno palačo, kjer ga je vsled odsotnosti ministra dr. Šrobrija sprejel svetnik čehoslovaške vlade Kornel Škodola. General Piccione bo s svojim štabom stanoval v palači bivšega nadvojvode Friderika.

Nemški turiz - čitvanec. LDU. Praga, 4. marca. (CTU.) Včeraj so aretirali na severno - zavočnem kolodvoru nemškega turizta. V njegovem prtljagu so

našli 60 kg bankovcev, ki jih je hotel dati žigasti v Pragi.

Boljševiki Muna v Pragi aretirani. Praga, 4. marca. Česko-ruskega komuniste in boljševika Muno so vojaki danes dopolnje na cesti v Kraljevih Vinohradih aretirali.

Škoda nadaljuje delo. LDU. Praga, 4. marca. (CTU.) Ravnatelstvo Škodovih tvornic javlja: Razen v nekaterih delavnicah našega podjetja bodo od 3. do 8. marca pričeli delo v vseh delavnicah, kjer so do sedaj izdelavali topove in strelivo.

Bivši črnogorski kralj Nikita umira? Geneva, 4. marca. Listi poročajo iz Pariza, da leži bivši črnogorski kralj Nikita v agoniji in da je pričakovati, da vsak trenutek umre.

POSNEMANJA VREDNO TUDI ZA NASE ČASOPISJE.

LDU. Praga, 3. marca. (CTU.) V območju Čehoslovaške republike, torej tudi na Slovaškem, se bodo odslej sprejemale pod že določenimi pogoji časniskarske brzojavke. Te brzojavke je mogoče oddati tudi ponoči, ako se to služujočemu uradniku naznani do 7. zvečer. Pristojbina za prvih petsto besed znaša 15 kron in za vsakih nadaljnjih sto besed ali odlomek tega števila po tri krome. Za promet s časniskarskimi brzojavkami med Čehoslovaško republiko in inozemstvom veljajo naslednje pristojbine: Za Švedsko za vsako besedo 33 vin, Dansko 28, Nizozemsko 25, Nemčijo, vstevši Bavarsko 6, najmanj pa 1 K 50 v, za Ogrsko, Nemško Avstrijo in Italijo se začasno še ne dajo preračunati pristojbine za časniskarske brzojavke. Pogoje, s katerimi se prepuščajo te brzojavke, določa točka 33. b) pristojbina za brzojavke. Iz-za 3. marca se bodo v prometu med Čehoslovaško republiko in Poljsko republiko sprejemale časniskarske brzojavke proti polovični pristojbini, t. j. po 5 vin. beseda, najmanj pa po 1 K 20 v.

Zavezniki. AMERIŠKO POSOJLO.

LDU. Washington, 4. marca. (KU.) Predsednik Wilson je podpisal zakon posojila zmage.

ROMUNI ZANIKAJO NEMŠKE VESTI.

LDU. Pariz, 4. marca. (Dun. k. ur. — Brezlično.) Iz Bukareste poročajo: Nemške brezlične brzojavke razširjajo vest, da je položaj v Romuniji zelo opazen, da so izbruhnili upori in da je mir kaljen. Govori se tudi, da je bil kralj ranjen. Vse te vesti so brez podlage. V Romuniji je vse mirno in ni nikakor opazati nobenih znakov boljševizma.

Francosi nas podpirajo. LDU. Beograd, 4. marca. (JDU.) Francoska vlada je vsstavila v letošnji državni proračun 1.300.000 frankov, kot podporo za vzdrževanje srbskih dijakov na Francoskem.

Mirovna konferenca. WILSON IN MIROVNA KONFERENCA.

LDU. Pariz, 3. marca. (Dun. KU.) Kakor poroča Reuterjev urad, je predsednik Wilson svojčas nameraval, po svojem povratku v Evropo posetiti opustošene pokrajine v Belgiji in Franciji. Sedaj pa je to namero opustil. Predsednik se 13. ali 14. t. m. izkra v Brestu in se takoj udeleži sel, ki so v zvezi s sklepom prehodnega miru. Poset Bruslja in opustošenih krajev je odgodil do 22. t. m. Pričakuje se, da bo mirovna konferenca, katere se udeležijo tudi nemški zastopniki, sklicana med 1. in 10. aprilom.

KOMISIJA »ZA ROMUNSKO ZADEVO«.

LDU. Pariz, 4. marca. (Dun. k. u. — Brezlično.) Včeraj dopolnje se je sestala komisija za romunske zadeve, ki so je bavila z vprašanjem Dobruže, romunske-bolgarske in bolgarsko-srbske meje. Zborovala je tudi komisija za pristanišča, vodne poti in železnice ter komisija za popravno povzročene škode. Popolnide so se sestali delegati manjših držav pod predsedstvom Jules Cambona, da določijo člano za finančno in za gospodarsko komisijo. Komisija za politike zadeve se je v svoji včerajšnji seji bavila z ureditvijo poljsko-nemških meja. Zborovala je popolnide tudi komisija za povražilo škodo in na komisija za čehoslovaško vprašanje, ki je obravnavala slovaški članek.

Wilson. LDU. Washington, 4. marca. (Brezlično.) Predsednik Wilson se je napram nekaterim časniskarjem izrazil, da namerava pri svojem prihodu v Pariz predlagati smeri za ojačenje sklepov o zvezi narodov, ki se tičejo teritorialnega vidika.

LDU. Washington, 4. marca. (Brezlično.) Wilsona bo na njegovem povratku v Pariz spremljal kot posvetovalac na mirni konferenci Gregory.

Dodatki k pogojem premirja z Nemčijo. Basel, 4. marca. »Echo de Paris« poroča, da se je v novih pogojih za premirje z Nemčijo tudi določilo, da se bo kemične tovarne po celi Nemčiji strogo nadziralo, da ne bo dana možnost, da izumijo nemški učenci nove snovi, na kak način bi v danem slučaju zopet zastrupljali človeštvo. Tudi mora Nemčija odpraviti iz šol vojaško vzgojo mladine.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

PRVA JEZA NEMŠKE USTAVOTVORNE SKUPŠČINE.

LDU. Dunaj, 4. marca. (Dun. KU.) Ustavotvorna narodna skupščina je imela danes svojo prvo sejo. Poslušajoči predsednik Seitz povzame besedo in pozove najstarejšega člana Antona Davida, naj prevzame predsedstvo. Poganec David zaoblubi in prevzame nato predsedstvo. V svojem govoru naglašja strašno bedo, ki jo mora prebivalstvo trpeti že 4 in pol leta. V svojih nadaljnjih izjavah izraža pričakovanje, da bo nemški narod v doglednem

Nemci so si torej dobro zasigurali davke na premoženje vseh, ki zapuste njihovo državo. Kako pa je s tem pri nas? Vsa naša Nemci se dovoli brez vsake kvote

In brez vseh ovir svoje s slovenskimi žulji in podporo stare Avstrije lahko zasluženje premoženje prenesli v Nemško Avstrijo ali v drugo državo. Zakaj ni kaj takega ukrenila takoj tudi naša vlada ali ukrene vsaj sedaj, kar bi bilo njej sami v korist ali pa bi vsaj služilo v kompenzacijo pri bodočih finančnih pogajanjih, oziroma pri likvidaciji razpadle Avstrije?

Naša vlada gotovo ne namerava tudi tem preseljenim državljanom še v Jugoslaviji naložiti davek na premoženje, ko bodo itak še pri regulaciji valute izgubili mnogo svojega težko in pri trdi konkurenci v tujni zaslužnega in prihranjenega imetja? In vendar so preseljeni na ta način dvojno obdačeni, pa to ravno najprej. Št. dobiličarji so ostali doma in ne — uradih.

Zahtevamo enake odredbe v korist naših državnih blaginjal za vse Nemce, ki pojdijo in ki bodo morali iti iz Jugoslavije. Podravsko podružnica gozd. društva v Mariboru. V nedeljo, dne 9. marca t. l. ob 10. dopoldne se vrši v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru prvo redno zborovanje. Podravske podružnice gozdarskega društva v Mariboru, h kateremu se vlnudno vabite. Dnevni red: 1. Agramna reforma in naš gozdni posestniki. 2. Pomen zadržništva za gozdne posestnike. 3. Razni predlogi.

Nemški predlog v Parizu — konkurenca nam. LDU. Bern, 4. marca. (ČTU.) Nemško — avstrijska komisija v Parizu je prvotno zahtevala medzvezniške komisije za živila, da mora Nemška Avstrija plačati uvoz v valuti nevalutne države, zavrnila kot nesprejemljivo. Nadalje so nemško — avstrijski zastopniki predlagali, naj bi se blago, ki bi ga Nemčija uvažala, deloma poplačalo z izvozom pridevkov, v prvi vrsti z lesom in magnezijem. Ostanek naj bi se poravnal z varnim posojilom v zlatu, za katerega bi jamčila država ali pa tudi mesta. O tem predlogu se pogajanja še nadaljujejo.

Gospodarske zahteve Francije. LDU. Zeneva, 4. marca. (ČTU.) Glede gospodarskih zahtev Francije navaja »Progres de Lyon« nastopne podrobnosti: Ako smo dobro poučeni, bodo zavezniški zahtevali od Nemčije izročitev vseh rezerv zlatu. Izvzeto je zlato, ki je naloženo v bankah, ali se nahaja v zasebni posesti. Vtrajajo pa na odstopitvi vseh terjatev Nemčije v inozemstvu. Vsota teh terjatev je precej večja, kakor se je poročalo doslej. Vse premoženje in nepremičnine, ki jih ima Nemčija v inozemstvu, so v tem računu že vsote. Končno bo morala Nemčija za gotovo dobo dobavati proizvode, v prvi vrsti sodo in premog. Govori se, da bo Nemčija morala vsako leto dati po 60 milijonov ton premoga, ki se bo razdeljeval med one države, ki so vsled vojne za deli časa ošibljene, kakor Francija, Belgija, Poljska in Srbija. To porazdeljevanje pa nikakor ne bo omejevalo uvoza iz Anglije in Amerike. Samoočisti umevno je, da bo morala Nemčija vrniti ves les, ki ga je odpeljala iz Francije.

Izplačilo marčnih kuponov in Čehi. LDU. Dunaj, 4. marca. (ČTU.) V poslaniški konferenci, ki je danes razpravljala o brzojavni entente glede izplačila marčnih kuponov avstro — ogrskih zadolžnic, je podal dunajski pooblaščenec čehoslovanske republike nastopno izjavo: Vlada čehoslovanske republike ne more stopiti v razpravljanje radi zagotovljenosti izplačevanja marčnih kuponov. Stališče, katero zavzema čehoslovanska republika, je bistveno drugačno, kakor drugih držav in sicer tako glede avstro — ogrskih vojnih dolgov, kakor tudi glede onih dolgov, ki so bili še pred vojno kontrahirani. Čehoslovanska republika ne more avstro — ogrskih vojnih dolgov ne obrestovati, ne v plačilo prevzeti ker bi s tem grešila napram zaveznikom. Ta vojna posojila so se najela v svrhu vojevanja proti zaveznikom in proti čehoslovanskemu narodu, ki je bil zaveznik entente. Čehoslovanska republika bi nastopala zelo nelojalno napram zaveznikom, ako bi tudi z najmanjšim delom pripomogla k plačilu kuponov vojnega posojila. Vojna posojila so se najela na popolnoma protistaven in protizakonit način. Država ni stedišla z nobenimi sredstvi, da izsili podpisovanje vojnih posojil, naj si bo s tem, da je dotičnemu grozila z odvzetitvijo premoženja in prostosti ali s tem, da mu je zagrozila, da ga pošlje v prvo vojno črto in z grožnjami, da se obsodi k smrti ali vsaj v zapor. Kar se tiče dolgov, ki so bili napravljeni še pred vojno, se istotako brani čehoslovanska republika prispevati tudi z najmanjšim delom, ker so ti dolgovci plačani večinoma v čehoslovanskem narodu sovražnih državah. Čehoslovanska republika bo pač plačala kupone tistih zadolžnic, ki so najele v Čehom prijaznem inozemstvu, oziroma se v tem pogledu zedinila s svojimi zavezniki, s katerimi ima diplomatske zveze.

Dinar v celotni osemletni SHS. LDU. Beograd, 4. marca. (Jdu.) Z ozirom na trgovski promet, je finančni minister odredil, da je od sedaj dovoljeno izvažati srbski denar in denarne nakaznice srbske narodne banke iz ožjega ozemlja kraljevine Srbije v vse kraljevstvo SHS. Naredba o prepovedi izvoza srbskega denarja preko mej kraljevine SHS ostane tudi nadalje v veljavi.

Zagreška blagovna borza. Zagreb, 4. marca. Vsled raznih težkoč se je na 1. marca določena otvoritev zagreške blagovne borze odgodila na 15. t. m.

Zagreška borza. LDU. Zagreb, 4. marca. Sklepi kurzi današnje borze:

	Dinar	Blago
Banka za trgovino, obrt in industrijo, stare delnice	455	470
Banka in hranilnica za Primorje, Sušak, nove del.	490	500
Hrvatska eskomptna banka	1445	1465
Eskomptna in menjalna banka, Brod, nove delnice	368	376
Hipotekarna banka, Zagreb	435	440
Hrvatska kreditna banka	—	1985
Narodna banka, Zagreb, brez kupona	456	460
Obrtna banka, najnovejše delnice	246	256
Poljedelska banka, nove delnice	113	115
Prva hrvatska štedionica: stare delnice	9000	9050
nove	8600	8700
Riješka pučka banka	200	210
Zemaljska banka, stare del.	—	710
nove del.	670	685
Berger, delniška družba, trgovina z lesom	2450	2750
Zagreška tovarna strojev	190	—
4% založnice hipot. banke	119	122
4% » eskpt.	114	116
4% » zemal.	119	122
4% » prve Hrvat.	—	—
štedionice	119	122

Finančna poverljivost. LDU. Beograd, 4. marca. (Jdu.) Ministrski svet je izdal naredbo o začasnem ureditvi finančnih poverljivosti. Določeni so pet poverljivosti, in sicer: v Ljubljani za Slovenijo in Istro; v Zadru za Dalmacijo; v Zagrebu za Hrvatsko, Slavonijo in Medžimurje; v Sarajevu za Bosno in Hercegovino, ter v Somboru za Banat, Bačko in Baranjo.

Kmečka hranilnica in posojilnica v St. Vidu nad Ljubljano r. z. z. n. z. naznanja, da je v svoji seji dne 23. februarja 1919 sklenila znižati obrestno mero pri posojilih na 3 1/2%. Pri vlogah pa od 3 1/2% na 2% ročni s dnem 1. aprila 1919 s tem pristavkom, da je vlagateljem na prosto voljo dano pred potekom tega roka svoje vloge dvigniti. — St. Vid, 28. februarja 1919. Načelnik.

Jugoslovansko kupališče d. d. Zagreb. Dne 28. veljače 1919. održana je konstituirajuća glavna skupština gornjeg poduzeća, koje je ustrojeno pod egidom Narodne banke d. d. u Zagrebu sa dioničkom glavnicom od 2.000.000 K u ravnateljstvo poduzeća izabrana su gg.: Janko Zimmermann, Vladimir Arko, Isidor Rosenfeld, Stjepan Mehun, Bernhard Kastl, dr. Milan Mayer Marić i Stanislav I. grof Lubiencki, dok su u nadzorni odbor ubrana gg.: Ljudevit Kirschner, dr. Rudolf Rosenfeld, Franjo Jurković i Stjepan Zimmermann. Kako je poznato, kupilo je ovo društvo ovih dana kupalište Krapinske Toplice iz tuđinskih ruku, što će javnost svakako s veseljem pozdraviti.

Društvene vesti in prireditve.

Gibanje uradništva denarnih zavodov. Na svojem zborovanju, dne 9. februarja t. l. v Narodnem domu je uradništvo denarnih zavodov na slovensko jezikovno sestavilo svoje zahteve, katere je predložilo upravam vseh zavodov in izvrševalnim odborom političnih strank. Iz govorov na sestankih, točnosti zahtev in pripravi uradništva se da sklepati, da je potrebnost uradništva denarnih zavodov dosegla vrhunec in da je uradništvo, strieno danes v dobro organizirano celoto, odločeno poseči tudi po najskrajnejšem sredstvu, ako bi se njegove zahteve še dalje omaloževale. Kakor silimo, so uprave nekaterih denarnih zavodov vprašane gmožnega izboljšanja svojemu uradništvu že z reosnostjo vzele v pretes in tudi priznavajo upravičenost zahtev, dočim nečeto druge o kakem resnem izboljšanju ničesar slišati. Ako upoštevamo, da je danes tudi že naše ozračje nasičeno z neko splošno napetostjo, povzročeno po nepravilnih in neznosnih življenjskih razmerah, obstoji resna nevarnost, da more ta napetost pri najmanjšem javnem zgibanju tega ali onega sloja raztrgati zadnje ovire in povzročiti tudi v naši državi splošno delavsko gibanje, ki ga opazujemo po vseh naših sosednjih državah. Posledice takega gibanja so za nas danes še nepregledne. Zato bi resno svarili merodajne osebe po upravah naših denarnih zavodov pred neupravičenimi izjavami in ukrepi, ki bi bile zmogljive uradništvo izjaviti od kakakega nastopa celokupnosti. Neovržljivo dejstvo je, da je tudi uradništvo naših denarnih zavodov danes v obupnem gmožnem položaju in da ga je iz tega stanja treba rešiti, kar pa se more pri danih življenjskih razmerah zgoditi le z izdatnim, dnevnim draginji odgovarjajočim poviškom prejemkov.

K uradniškemu vprašanju. Naši slovenski listi so te dni prinesli za parniške oficijante sploh za to vrsto uradništva prav razveselljivo vest, da so pisarniški oficijanti, ki služijo 13 let, pomaknjeni v XI. činovni razred drž. uradn. tisti ki služijo 20 let v X. r. in tisti ki služijo nad 20 let v IX. čin. razred. — To je bilo gotovo veselje v teh krogih državnih nastavitelcev.

Ali, kakor je pri vsakem veselju nekoliko grenkobe primešana, tako tudi pri tej razveseljivi vesti! — Ta uvedba, ta zaslužni avansma se namreč ni izvršila pri nas v Sloveniji, v Jugoslaviji — avobodni in od nikogar odvisni — temveč v Čehi — slovaški republiki! — Slično odredbo imajo tudi že v Nemški Avstriji! — Kdaj »zariari solnce pravice« tudi pri nas v Jugoslaviji, demokratski in neodvisni, tam pastorkom izmed drž. uslužbencev! To žalostno institucijo podedovala je Jugoslavija od stare preperle absolutistično — militaristično Avstrije! Trdno upamo, da tudi ti trpini med drugimi državnimi uslužbenci dosežejo v svoji svobodni domovini Jugoslaviji po vzoru svojih čeških tovarišev pravico v isti meri!

Ustanovitve društva političnih konceptnih uradnikov. V nedeljo, dne 9. marca 1919 ob 10. uri dopoldne se bo v knjižnici deželne vlade v Ljubljani vršil ustanovni občni zbor »društva političnih konceptnih uradnikov« za Slovenijo.

Društvo jugoslovanskih železniških uradnikov sklicuje za nedeljo dne 16. marca t. l. v Ljubljano izredni občni zbor. Na dnevnem redu bo med drugim vprašanje društvene organizacije in agitacije, preustroji društvenega glasila in izpolnitve osrednjega odbora. Natančni spored, kraj in čas občnega zbora naznani pravčasno društveno predsedstvo.

Društvo drž. sodnih pis. oficijantov in pomočnikov za Kranjsko v Ljubljani sklicuje na dan 9. marca 1919 ob pol 3. popoldne v justični palači razpravna dvorana št. 791. občni zbor z običajnim dnevnim redom.

Sestanek članov sklicuje slovensko trgovsko društvo »Merkur« na četrtek, dne 6. marca ob 8. zvečer v društvene prostore. Na sestanku se bo razpravljalo o važnih stanovskih vprašanjih, predvsem o trgovini brez obrtnih listov in o razširjenju dokaza vsposobljenosti za trževske obrte.

Društvo slov. vpopadlatotih umetnikov v Ljubljani bo imelo izredni občni zbor v nedeljo, 16. marca ob 9. dopoldne v Stritarjevi ulici št. 5.

Vsi ga zdravniki se opozarjajo, naj se izrednega občnega zbora »Slovenskega zdravniškega društva« v četrtek, dne 6. marca ob 4. uri popoldne v mestni posvetovalnici na ljubljanskem magistratu sigurno udeležijo, ker bo na dnevnem redu na prvem mestu važen nujni predlog o ustanovitvi začasne civilnega in v prvem mestu važen nujni predlog o ustanovitvi začasne civilnega in vojaškega pokrajinskega zdravstvenega sveta deželne vlade za Slovenijo. Stvar je velikega splošnega in stanovskega interesa.

Občni zbor »Društva mestnih nižjih uslužbencev« se vrši v nedeljo, dne 9. marca ob 9. uri dopoldne v mestni dvorani, kamor se vabijo vsi člani. V slučaju, da bi bil ta občni zbor nesklepen, se vrši pol ure potem drugi občni zbor, ki bo sklepen ob vsakem številu članov.

Reformni središolski savodi. V soboto, 8. marca popoldne ob 3. zboruje na prvi drž. gimnaziji v Ljubljani reformni in preredukcijski odsek slov. prof. društva. Ker je zadeva važna in nujna, prosi za točno in obilno udeležbo vseh, ki jim je mar usoda naših srednjih šol. slov. prof. društvo.

Društvo Jugoslavija v Radomlju priredi dne 9. marca ob pol 4. uri popoldne v društveni dvorani izro: Brat Sokol I. del in Cigan III. del. Obe izri sta burki in polni smeja. Kdor se hoče nasmejati, naj pride!

Zasebno zavetišče revnih sirot v Bohoričevi ulici št. 29. priredi v nedeljo 9. t. m. v Mostah v Društvenem domu otroško predstavo. Vstopnice se dobivajo v Društvenem domu in v zavetišču.

Diški državna SHS gimnazije v Kranju priredi v soboto 8. t. m. ob 8. uri zvečer in 9. t. m. ob 4. uri popoldne narodno igro v štirih dejanjih »Divji lovec«.

Aprovizacija.

Stranke, ki dobivajo meso pri Brečeljniku in Golobu, se imajo zglasti v aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti 13/1, v četrtek, dne 6. t. m., kjer dobijo nove izkaznice za meso. Primesti je s seboj: 1.) staro izkaznico za meso, 2.) rumeno ali zeleno rodniško legitimacijo, 3.) železničarji, nakupne knjižice, oziroma potrdila o številu oseb in 4.) kdor jo ima izkaznico ubožne akcije. Uradne ure dopoldne ob 8. do 12. in popoldne ob 3. do 5. ure. Stare izkaznice za meso so neveljavne, kakor hitro dobe stranke nove izkaznice.

Pšenični zдроб za otroke do tretjega leta se oddaja v vojni prodajalni, Gosposka ulica, po sledečem redu: Na vrsto pridejo stranke z izkaznicami: št. 1 do 300 dne 6. marca; št. 301—600 dne 7. marca; št. 601—900 dne 8. marca; št. 901—1200 dne 10. marca; od št. 1201 naprej dne 11. marca. Za vsakega otroka se dobi 1 kg pšeničnega zdroba, ki stane 3 K. Stranke naj se strogo drže določenega reda, da ne bo nepotrebnega postajanja. Drobil je pripraviti.

Najnovejša poročila.

Posebna brzojavna poročila »Slov. Naroda«.

VELIKA LAŠKA ŠČUVANJA PROTI JUGOSLOVANOM. — IZRABLJAJE LJUBLJANSKI DOGODEK.

Geneve, 5. marca. »Corriere d'Italia« piše o izgonu Lahov iz Ljubljane in pravi, da je ljubljanski dogodek sramota za Italijo; da to ni samo dogodek, ki ga je provzročila blaznost, marveč da gre za preračunano organizirano provokacijo Italije. List zahteva, naj Italija pokaže, da ne sme nikdo ne kaznovan žaliti laške zastave. »Tribuna« piše: Laška javnost je z ogorčenjem zaznala za novi dokaz jugoslovanske blaznosti. Protestira proti cenzuri, ki je tako dolgo zadrževala vest o tem dogodku. Celo italijansko časopisje komentira na vodilnih mestih ljubljanski dogodek in strahovito ščuva proti Jugoslovanom. »Tribuna« javlja iz Pariza, da hoče Amerika odpočitati vse svoje čete iz jadranskega ozemlja. Očitno je želja rodila misel. Rimski korespondent »Timesa« javlja, da je po odstopu Bissolattija v Italiji popolnoma izginila vsaka zmernost. Laško časopisje je polno lažljivih poročil o sporu med Hrvat in Srbi in o krvavih bojih, ki se pri nas godijo. Sovražstvo proti Jugoslovanom je v italijanskem časopisju priklopelo do vrhunca, kakor še nikdar doslej. Organizirano hujškanje pripravljajo morda na kakršnekoli korake Italije. »Corriere d'Italia« stiska lažljive krvave vesti o srbskem terorizmu v Crni gori, drugi listi prinašajo lažljive vesti o novem ljudskem šteju na Reki in trdijo, da je med 29.000 prebivalci 24.000 Lahov.

Naša posebna telefonična poročila iz Zagreba in brzojavna iz Beograda.

PREDSEDNIŠTVO NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

Beograd, 5. marca. Kakor izve naš dopisnik, bo izvoljen za predsednika narodnega predstavništva skoro gotovo srbski samostalec prof. Drago Pavlovič. Prvi podpredsednik bo Hrvat iz demokrat. kluba, drugi pa Slovenec iz dr. Koroščeve skupine.

NAREDBA O SVOBODNI TRGOVINI.

Beograd, 5. marca. Kakor izve naš dopisnik, je mišljena naredba, s katero se uvede svobodna trgovina le kot okvirna odredba, ki ji bodo sledile podrobne izvršilne odredbe z drakonimi odredbami proti prekupcem in tihotapcem.

DIJETE POSLANCEV.

Beograd, 5. marca. Ministrski svet je določil poslancem dijetu po 50 dinarjev dnevno.

JUGOSLOVANSKO RAVNATELSTVO JUŽNE ŽELEZNICE.

Beograd, 5. marca. Tukaj se mudi ravnatelj južne železnice v zadevi najetja večjega posojila, ker se nahaja železnica pred polomom. Vlada je obljubila svojo pomoč pod pogojem, da se ustanovi za Jugoslavijo posebno ravnateljstvo južne železnice. V tej zadevi sta intervenirala poslanca JDS Kežar in dr. Pastotnik.

ZA SLOVENSKE OROŽNIKE.

Beograd, 5. marca. Poslanec dr. Novak (JDS) je interveniral pri osrednji vladi v zadevi slovenskega orožništva. Dosegel je, da ostanejo orožniki pod civilno upravo, a z vojaško disciplino. Orožniki postanejo lahko tudi častniki in sicer največ 30 odstot, brojnega stanja.

Poročila ljubljanskega dopisnega urada.

LLOYD GEORGE O MALIH NARODIH.

LDU. London, 4. marca. (ČTU.) Lloyd George je imel v Wallisu govor, v katerem se je bavil z majhnimi narodi. Lloyd George je govoril o Češki in o čehoslovanskem narodu, ki so ga Nemci vedno tlačili. Vsi višji uradniki, kapitalisti in ravnatelji tvornic so bili Nemci. Nato je svaril male narode pred nevarnostjo, da bodo delali iste napake kakor veliki narodi. Tudi majhni narodi se žele razširiti preko mej svojega rodu; menijo, da bo dežela srečnejša, če bo večja. To bi bila najbolj usodepolna napaka. Lloyd George je nato govoril o katastrofi Avstro — Ogrske. Mali narodi, je izjavljal govornik, imajo pravico, biti ponosni na zmago. Poraz osrednjih sil je bil dokaz duha narodov. Avstro — Ogrska je bila pred petimi leti

močna in velika država, imela je vojsko pet milijonov mož, zasedla je velike dele Rusije, utirala si je pot preko Alp in razbila italijansko armado. Tri leta se je mogla Avstro — Ogrska držati; upor malih narodov jo je ugnobil. Čehi — Slovaki so branili Rusijo vojsk Nemčije in Avstro — Ogrske. Mali narodi imajo vzlic maloštevilnosti velik delež pri zmagi, ki se ne bi mogla izvajati brez velikih držav, a tudi ne brez malih. Belgija je bila prva zapreka proti nemški akciji, dokler nista Francija in Anglija zbrali svoje moči. Srbi so, ko je bila njih dežela poplavaljena, zadržali prodiranje sovražnika na Balkanu. Započeli so akcijo, ki je končala z razpadom Avstro — Ogrske. Čehi — Slovaki so onemogočili razvstitev nemških čet na Ruskem in so preprečili, da se je Nemčija preskrbovala z žitom, oljem in drugim materijalom, s katerim bi mogla nadaljevati vojno.

ČESKE MEJE.

LDU. Bern, 4. marca. (ČTU.) »Times« potrjuje vest, da bo imela čehoslovanska država svoje stare historične meje. Nemška Češka in Bratislava bosta pripadli čehoslovanski republiki.

SOCIALNO — DEMOKRATSKA POGAJANJA V MARIBORU.

Ljubljanski donisni urad je dne 2. t. m. iz Maribora poročal, da so se tam med zastopnikom jugoslovanske socialnodemokratske stranke Antonom Kristanom ter zastopnikom nemške socialnodemokratske stranke za Štajersko, Reslom in Pongratzem, vršila pogajanja o razdržitvi obojnih strank. To poročilo je treba raziasnjevati dopolniti v tem zmislu, da pri teh pogajanjih nikakor ni šlo za politično ločitev imenovanih strank — stranki sta namreč politično že od prej ločeni in v tem pogledu povsem samostojni — marveč za razdržitve širokovnih organizacij, ki so tudi še po politični ločitvi strank ostale v skupni, centralistični upravi. Pogajanja še niso končana, definitivnega sklepa še ni.

Darila.

Račje pri Mariboru. Kot narodni davek za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani so vnovič darovali 100 kron sledeči gg.: dr. Zavrnik 10 kron; gosposki iz pošte: Grile Jožica 20 K in Živko Malž 20 K. Vodušek Rudi 20 K. Končič Jože 10 K in Lapanja Andrej 20 K. Živel!

Položnice. Danes prilagamo onim cenjenim naročnikom na slovenskem ozemlju, katerim poteče naročnina, položnice ljubljanske pošte ne hranilnice in prosimo, da se jih poslužijo čim prej. Ker imamo torej pošto hranilnico sedaj v Ljubljani, prejemali bomo take pošiljke znatno hitreje, nego prej, ko je vse romalo preko Dunaja. Zamudnikom se bode list ustavljal dne 26. marca t. l.

Obvestilo.

Naznaniam obiskovalcem nedeljskih večernih plesnih vaj v mali dvorani »Narodnega doma«, da dogovorjena plesna vaja v četrtek odpade, vrši se pa ista v četrtek, dne 13. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani. K tej vaji so tudi vabljene dame in gosposide družava zasebnih uradnikov. Nadalje opozarjam na veliko plesno vajo v petek, dne 7. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma«. Dostojni plesalci in plesalke dobrodošli. — E. Rozman.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Poslano.*

Gospod dr. Cigler očita v včerajšnji številki »Slovenskega Narodca« »Kataloški Bukvarnik«, da računa ista za 1. marca 3 K 60 v. Ker ta trditve ne odgovarja resnici naznanjamo, da smo prejeli z zadnjo pošiljavitvijo Gschneve biblioteke podrobno obvestilo založnikovo o cenah te knjižnice, ki se ob zaključku glasi dobesedno:

»Jeder Band der Sammlung Gschneve kostet demnach vom 1. Januar 1919 ab bis auf weiteres einschliesslich aller Zuschläge Mk. 1.80.«

Isto naznanilo je objavilo založništvo tudi v oficijelnih knjižotrkah glasilih. Čudno se nam zdi, da »Narodna knjižarnica«, na katero se g. dr. Cigler sklicuje, o knjižotrkah cenah ni informirana. 2714

Jugoslovanska knjižarnica v Ljubljani.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno, kolikor določa zakon.

Društvo slov. trgovskih estradnikov za Kranjsko javlja vsem članom prežalostno vest da je umrl naš neposredni in velezaslužni član

Ante Svetlič

Pogreb dragega prijatelja se vrši 6. marca ob 5. uri pop. iz deželne bolnice. Izkažimo čast njegovim zaslugam.

Ljubljana, dne 5. sušca 1919.

2716

Rečnica Pfeifer javlja žalostno srecem vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša ljuba mati, babica, prababica in tača, gospa

Celestina Pfeifer

doč. svetilka vdova

dne 3. marca popoldne v starosti 84. let, previdna s sv. znanostjo za umirajočo, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v četrtek, dne 6. marca ob polu 2. uri popoldne od stranke pri Sv. Krištofu na pokopališču k Sv. Križu.

Sv. maše za dušo se bodo brale v več cerkvah.

Ljubljana, dne 5. marca 1919.

2711

Premijul je po težkem trpljenju dne 3. sušca 1919 naš neposredni sin oziroma brat, stric itd., gospod

Anton Svetlič.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v četrtek, dne 6. t. m. ob 5. uri popoldne iz tuk. dež. bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 4. sušca 1919.

2712

Žalujeti ostali.

Žična mreža pocinjena, več sto metrov se prodaja. Poizve se v Kolodvorski ulici št. 31. v Ljubljani. 2696

Decimtalno tehtalno, 250 kg, novo proizvedeno, da Odeon Kontny. Ljubljana, Kolodvorska ul. 37. 2594

Parni stroj 30 HP in parni kotli je napredaj. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 2706

Kdo posodi šivalni stroj za par mesecev. Na zahtevo položim kavcijo. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 2713

Majhno posvetilo s pritiskanimi želim kupiti. Najrajši proti dolžnosti strani. Ponudbe in cene predložit. Poizve se: Kollezjska ulica 12, podprilutje, „Vila Roka“. 2651

Napredaj je obleka s frakom za moža, no osebo, tri salonske obleke, popolnoma nove. Blago predložit. Poizve se: Kollezjska ulica 12, podprilutje, „Vila Roka“. 2695

Prodaja se dekoracijski divan, zaboj za klavir, otroška banjica s stojalom, otroška košara za ležanje, otroško perilo in drugo. Gledališka ul. 16, desne stopnice, I. nadst. desno od 1-3 popoldne. 2668

Prodaja se več sobnih ročnih slik, nov oblik, moderni površniki, nekaj oblik, obutev za moške in otroke, ter več galanterijskih predmetov, igrači itd. Florjanska ul. št. 11, II. nadst. desno. 2707

Sprejemem takoj preprosto dekle, ki se razume na vodstvo knjig in razpečevanje tobaka v glavni zalogi in je dobra računarka. Ponudbe na naslov: Marija Müller, Zagorje ob Savi. 2688

Sodarski mojster, samostojen, ki ima tudi svoje orodje, želi kje v kakšnem trgu ali pri kakšni graščini v najem vzeti delavnico, kjer bi bila ta obrt v stanu in tudi nekaj zemlje in stanovanje. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda pod „Sodarski mojster“. 2665

Obsežno posvetilo, obstoječe iz mlina, žage, 70 orolov gozda, 16 orolov polja in vinograde se prodaja. Bremen prosto in pošta v hiši, 8 minut oddaljeno od kolodvorja. Pojasnila daje pisarna dr. Koderman v Mariboru, Tegethofova cesta št. 30. 2630

Dr. A. Botteri

primarij okulističnega oddelka deželne bolnice se je preselil s svojim ambulatorijem na Marijin trg št. 5. Vhod Sv. Petra c. št. 2. Ordinira od 11.—12. 2648

Zivo apno, portland cement, zidno opeko v celih vagonih dobavlja najceneje trdka 1460

Valentin Urbančič, Ljubljana, Frančevo narežje 1.

Spretna prodajalka

špecerijske stroke, boljše moč, se sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. IVAN PERDAN v Ljubljani. 2649

Električne žice.

Želimo kupiti večjo količino električne žice (Kupferlitze) 1 mm i 1-5 isto tako blank bakrene žice ili kabel za vanjski uvod od 3 do 10 mm. Cjenjene ponude molimo na Schwarz i drag, Zagreb, Preradovičeva ul. 1. 2468

Fotograf Hugon Hübscher Ljubljana,

Gospodna ulica šte. 16. Poleg Križevniške cerkve.

Posnetki. Skupine. Portreti. Razglednice. Škice. Povečanje na vsaki sliki. Nagrobne slike na porcelan itd. Slike za legitimacije v 24 urah. 1930

Odvetnik

Dr. Josip Lavrenčič

ima svojo pisarno v Ljubljani, Dalmatinova ulica št. 5. 8076

Tovarna klavirjev M. ROPAS, Celje,

priporoča najfinejše klavirje in planine. Edina jugoslovanska trdka.

Modni salon za dame in gospode V. Pfunder, Kranj (Gorenjsko)

se priporoča za izdelovanje najfinejših damskih oblik, bluz, kostumov, plaščev, kakor tudi najfinejših moških oblik, površnikov itd. Točna in hitra postrežba. Cene nizke. 2582

Kupujem suhe gobe in dobre vreče.

Prodajam kremo za čevlje v kovinastih dozah, pol doze po K 15. — cela doza po K 28. — za tucat. Čevlje z lesnimi in usnatimi podplat, trane torbice itd. Izvrsno igranje in lanske vino in razno domače šganje

M. RANT, Kranj.

I. Jugosl. tvornica štpova Sunja, Hrvatska.

Preporuča sve vrste izrađenih štpova (izprehajalnih palic) na malo in veliko za najkvalitetniju dostavo cene; umak želje za posrednik. 1888

Gobe suhe in lepe kupuje po najvišjih cenah trdka Franc Dolenc, Kranj. 2703

Izurnjenega kandidata išče notar Branković v Ptuj. 2701

Sodar, samostojen, se sprejme za posrednika, pravo sodov. Delo za par mesecev. Vprašanje na trdka Mila Oseben, Viteška gora. 2699

Klavir, prvovrsten izdelek, dobro ohranjen, njen, prav malo rabljen se takoj prodaja. Ogleda se v dež. dvorcu vsak dan od 2-3. 2697

Kompl. jedilna in salonska soba iz liandiovega lesa se ceno prodaja na ogled pri F. X. Casper, Vegova ulica 6. 2704

Pisma, prestave v francoški, italijanski in druge jezike, spise in drugo pisano s pisalnim strojem se sprejme. Krakovski nasip 10/L desno od 1-3 pop. 2698

Stavbeni tehnik se sprejme eventuelno tudi samo za popoldanske ure. Pismene ponudbe z zahtevno plače je vložiti pod šifro: „Stavbeni tehnik v poštini predal šte. 44. v Ljubljani. 2493

Izurnjena prodajalka mešane stroke z vsakim sloven- blagajničarka 2-ščinje in nemščine in pisalnim strojem se sprejme. Pisma se pro-jo pod „K.M.“ poštoizteče St. Pavel pri Celju. 2705

Uradni sluga se sprejme pri zavarništvu valnem uradu v Ljubljani. Lastnoročno pisane ponudbe v katerih se mora navesti dosedanje službovanje, se naj pošljejo pod „Stalna služba s pokojnik 2269“ na upravnistvo Slovenskega Naroda 2692

Kupujem vsako množino pravega kobilca, stanjevega lesa ter suha, trda, cepljena drva, za poslati do konca meseca marca t. l. Ponudbe za naložene vagonne franko, oddajna postaja je nasloviti na Franc Oset, veletrgovca na Vrhanem pri Celju. 2657

Milo, 10 kg. mila Dob K 30— po- šiljam po povzetju poštne prosto ter franko zabojček. Pri odjemu več originalnih zabojev popust. Dalje nudim tudi večjo množino zelo dobrega masločnega mila, ter nad 100 hektro hrastovih sodov Trdka A. Kušan, Ljubljana, Karlova cesta 15. 2630

Gig, malo rabljen in eleganten, na prodajo. Kizmetka 6. 21

Knjižnik, Slovenec, se sprejme takoj v službo. Ponudbe pod „Knjižnik“ 2682

Mizarji Selak, vsako množino razp- šilja košar, Gaštan, 2534

Banjo (Wellenbadschaukel) dobro ohranjeno prodaja Odeon Kontny. Ljubljana, Kolodvorska ul. 37. 2595

Razne deske (Laubsageholz) skupno ali posamezno se ugodno prodajo. Posredovalni urad, Metel tr. 25/L. 2652

Blazni b konjem priden, trezen se išče Dobra hrana, plača o d. govoru, Ponudbe na upravnistvo Slov. Naroda pod „Blazni b konjem“. 2607

Več tisoč strešne opeke stare, dobre je napredaj. Ouda se tudi v manjši množini. Poizve se na Bleiweisovi cesti 18/L. 2671

Elektro-motor 5-6 PS. 220 voltov za vrtilni tok kupi Andrej Kregar, strojno mizarstvo, Vižmarje-St. Vid. 2684

Krema za britje

1 lončič iz porcelana K 6—, 1 tucat K 55.—

MILO za BRITJE

1 komad K 3.—, 1 kg K 30.—. Proti vpošiljavi zneska naprej dobavlja M. Jankar, eksportno podjetje v Zagrebu št. 13, Petrijnska 3/III. Arviziaka. 4798

St. 56. Lase- strižnik

Komad 28— in 31-65 K. Zahvalite veliki cenik s več nego 1000 slik. Karal brezplačno. 349

E. Luna, Maribor št. 74.

MILO

jamčene kakovosti, 40 %, masloče, na drobno in debelo. — Trgovci, ne zamudite naročiti 5 kg za poskusno pri LUD. DOLENCU, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 8. 2199

Zavarovanje

za oganj, tatvino, vlom, življenje, pokojnino, smrt in rente sprejema glavni zastop „FRANCO-EN- GHOISE“ Splošno zavarovalnico, Gledališka ul. 7, III. nadst. Uradno ure od 9.—11. dop. 3.—8. pop. 2199

RAZGLEDNICE

umetniške in pokrajinske se dobe v veliki izbiri v „Narodni knjižarni“ Prešernova ul. 7.

Zastopnik inozemske trdke išče za nakup vsakovrsten

LES

bodisi obdelan, okrogel ali stoječ v gozdu, zlasti smrekov. Ponudbe pod „Les“ na I. Jugoslovanski avencni in internacni zavod Besoljak & Rožanc, Ljubljana, Frančevo narežje 5.

Karlo Haslach, Zagreb, Medianskega ulica br. 6.

Učiteljska tiskarna F. Z. Z. O. Z. v Ljubljani sprejme

tehniškega vodjo

(faktorija)

Prednost imajo oni, ki so v taki službi že dolgo. Pismene ponudbe naj se pošljejo na ravnanstvo Učiteljske tiskarne v Ljubljani do 15. marca t. l. 2685

„ADRIJA“

Mirodilnica in zaloga fotografskih aparatov ter potrebščin.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Barvila za obleke „TEKLA“. Pralni praški. Čistila za slamske „STROBIN“. Madonstilo tobaka. Madonstilo tonelneza mila. „ROZNI PRAŠEK“ najbolje sredstvo za negovanje polti. Preizkušeno dobro sredstvo proti moljem. — Parfimi in dišave. Sredstva za hooeviranje jajc. — Kozmetična sredstva za ženske.

SEMEŃA za žito in druge priporoča SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

Klavir, z lepim glasom se ceno prodaja, Sv. Petra c. 26, I. nadst. 2624

Krmo išče gospodinja za opoldan in večer. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 2677

Plazni stroji, različni sistemi, s slov. predaja. Ponudbe pod „Plazni stroji“ 2382

Nova preja za olje, okoli 700 kg težje, je napredaj. Vorašanja na Fran Kriva, Gaštan, Kolozka. 2645

Mesečno sobo, iščem v sredini mesta vhodom Pismene ponudbe Blej, kavarna Leon (Stari trg). 2670

Absolvent, Mahrove trgovske šole išče primerne službe tuzven Ljubljane. Ponudbe pod „Mahrovec/2465“ na upr. Slov. Naroda 2465

Kupujem večjo količino sumpora i galice za škropljenje vinograde. Ponudbe sa cijenama očekuje Gospodarsko društvo Sisak. 2634

Služkinjo, krepko in pridno, za vsa gospodinjstva, hišna onravlila uoarabno sprejme gostilna „Sulčić“ pri Zidanem Mostu. 2631

Wertheimovo blagajno št. 2, dobro ohranjeno, kupim. — Ponudbe s ceno na poštini predal št. 147. 2615

Kontoristko, večšo strojepljisa in ste- i galice za škropljenje (event. tudi ital. jezika) sprejme „Croatia“, Ljubljana Mar. Ter. cesta 2. 2675

Kleparja za popravljajje jamskih luči sprejme Rudarsko oskrbnistvo „HS“ v Velenju. Sokol telovadec ima prednost. Ponudbe naj se vpošljejo na na gori omenjeno oskrbnistvo. 2609

Krojaški pomočnik, dobro izurjen, ki je izvršil dobo uče ja, išče službo v mestu ali na deželi. L. Tekavec, Hrovača 7, Ribnica. Dolensko. 2672

Karbid na drobno in debelo svetiljke

razpošilja točno proti predplačilu trgovina Marita Sumar, Konjice. 1068

!! Trgovci !!

Nudimo: 50.000 metel iz riževe slame: št. 1 po K 480; št. 2 K 560; št. 3 K 640; št. 4 K 720; krtače za ribanje proda iz riževe slame K 236; iz pravih korenin K 7— za komad, kakor tudi vse ostale vrste krtačarskega blaga Cene franko Zagreb. Em. Weiss i drag, Zagreb, Jurešičeva ul. 9. Pošiljamo tudi po pošti po povzetju. 1170

Karbid

najfinejše vrste razpošilja na drobna in debelo, po zelo niski ceni trdka Breznik & Fritsch

trgovina s šelenjske v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 17. 1317

Preprodajalci

dobe cenovnik

o kremi, masti in trakovih za čevlje, iglah ter mnogih množinskih predmetih gretis in franko takoj od Eksportne trgovine Adler, Zeisel & Co., Duraj (Wien) II., Praterstrasse 66 Versand Abt. 4. 1951

Kremu za zube

u tubama „SILADONT“ K 30 po tuc. Mednarodni katran, toaletni sapun K 60 po tuc. dobiva se dok zaliba taje uz prisilani novac u nanrivo.

Karlo Haslach, Zagreb, Medianskega ulica br. 6.

Učiteljska tiskarna F. Z. Z. O. Z. v Ljubljani sprejme

tehniškega vodjo

(faktorija)

Prednost imajo oni, ki so v taki službi že dolgo. Pismene ponudbe naj se pošljejo na ravnanstvo Učiteljske tiskarne v Ljubljani do 15. marca t. l. 2685

„ADRIJA“

Mirodilnica in zaloga fotografskih aparatov ter potrebščin.

Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Barvila za obleke „TEKLA“. Pralni praški. Čistila za slamske „STROBIN“. Madonstilo tobaka. Madonstilo tonelneza mila. „ROZNI PRAŠEK“ najbolje sredstvo za negovanje polti. Preizkušeno dobro sredstvo proti moljem. — Parfimi in dišave. Sredstva za hooeviranje jajc. — Kozmetična sredstva za ženske.

SEMEŃA za žito in druge priporoča SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

SEVER & KOMP. LJUBLJANA.

Italijankino poučuje gospodinja. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 2600

Dobre krojaške pomočnice sprejme takoj Josip Rojman, Franca Jodeta cesta št. 3. 2499

Pridno, voščena dekle, ki zna dobro hrano kuhati, se sprejme v trgovsko nišo v Ljubljani poleg hišne. 2419

Stanovanje z onravo (soba in kuhinja) išče begunska rodbina za takoj. Posredovalec dobi nagrado. Ponudbe pod „Begunc/2897“ na upr. Slov. Naroda. 2419

Amerikanski voz, lahke, fino izdelan z dvema sedežma. Cene za les naložen v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kolodvorom, Ljubljana. 2048

Kupujem smrekov les, jelka, hrastov in bukov bodi in bukovi bodi s takoj. Cene za les naložen v vagon se naj naznanijo na V. SCAGNETTI, parna žaga za drž. kolodvorom, Ljubljana. 2048

Zidna opeka se bo oddajala na drobno in debelo dne 7. in 8. sušča v Mengšu pri Kamniku s nivovarne. Ta opeka je zelo dobra in m. čna, se bo držala na nižji ceni Franc Bodaj, Stranje pri Kamniku. 2613

Eno ali dve meblovani ali nemeblo- vani sobi v sredini mesta išče trgovec (rodem Čeh) za sebe in svojo soprogo Plača po dogovoru. Cenl. ponudbe pod „Čeh/2622“ na upr. Slov. Naroda. 2622

Vrtarja marljivega in izurnjenega iščem. Znati mora vsa dela pri sadnem drevju, v cvetličnem vrtu in pri obdelavanju zelenjave. Nastop službe takoj. Stanovanje in hrano bi imel v hiši. Ponudbe z navedbo plače in referenc na Franjo Zagar, Markovec, pošta Stari trg via Velike Lašče. 2641

Dvonedstropna hiša z gospodarskim poslopji v lepi romantični solčni legi, pripravna za vsako obrt, se po zelo ugodni ceni prodaja. Hiša obstoji iz 13 sob, 2 kuhinj, 3 klet in prodajalniških prostorov. Zraven spadata 2 njivi, 1 travnik, 2 gozda in lep sadni vrt. Resnim kupcem se pošlje na zahtevo obris hiše. Pojasnila daje Jakob Peterzel, hotelir na Bledu. 2235

Prepise naredb, zemljeknjižnih izvlečkov in drugih spisov v slovenskem, nemškem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku preskribi najhitreje in po zmernih cenah „Splošno Zavarovalna posredovalnica“ Gledališka ul. 7, III. nadst. Uradno ure od 9.—11. dop. in od 3.—6. popoldne. 2640

Podpisani sem zopet otvoril v Ljubljani zavod za snajenje okenj in stanovanj ter likanje podov in oljenje pisarniških prostorov. Za solidno delo jamčim. Priporočam se vsem starim odjemalcem in prosim naročil. Grem tudi na deželo. 2687

ALOJZIJ SMOLE, Ljubljana, Nova ulica šte. 5.

Na Bledu se prodaja velika vila

s tremi stanovanji, z velikim zelo dobičkanosnim sadnim vrtom, v najlepši legi, s krasnim razgledom. Vila se prodaja z vso opremo, kakor: pohištvo, kuhinjsko posodo, servis itd. ali tudi brez nje. Natančni podatki pod „Gorenjske 2693“ na upravnistvo Slovenskega Naroda. 2693

66% milo za britje!

Se dobi v vsaki množini. Komad 50 gr stane 2 K. Razpošilja: 1950

Janko Pintar, Sp. Šiška, Ljubljana.

Nudim, dokler zaloga:

Sirkove metle št. 1, 2, 3 k eni drugi po K 6.20 za kom. ter št. 4, lepo domače delo, po K 9.50 za kom. Brezove metle, sirkove krtače, konjake žimnate krtače, prave tržaške bičevnike in biče po najnižji ceni. — Se priporoča

Ivan N. Adamič, Ljubljana.

Parketne deščice

Dobava in poklada kakor tudi vsa popravila ter v to stroko spadajoča dela priporoča

JOŽEF PUCH, Ljubljana.

Gozdna industrijska del. d. „CROATIA“

v Zagrebu je otvorila svojo

podružnico v Ljubljani, Marije Terezije cesta 2.

Prostovoljna dražbena razprodaja

različnega pohištva, postelje, omare, umivalniki, kovčgi, gnetilni stroj, velopadni stroj za telovadbo, popolni Mayerjev vsučni slovar, pičniki, puška, lepa prostorna polkrita kočija, lep močan voz brek, tovorni voz s diro, konjska zarnega, konjski dežni plašči in druge raznovrstne predmete, se vrši v četrtak, 6. sušča od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne na dvorišču „Kavarne Europa“ vhod Marije Terezije in Dunajska cesta. 2593

Manufakturno blago

kakor preproge, blago za pohištvo, zavese, bele in tudi štofaste, barvane, poginjala za postelje, skopce, košice in volnene ogrinjala, tudi ogrinjala za potnike, satinske podloge, barvane klate, šarene kretone kupuje velika firma v vsaki količini.

Ponudbe pod šifro „Reclae“ na Blechnarjev zavod za oglaševanje, Zagreb 1-78. 2569

Pozor, aprovizacije in tvornice!

Zivila: svinjska mast, moka, sir, pristni lipavski itd., v kolikor se dobe izvozom — dobivjam cen. Kupujem vse industrijske rekompensacijske predmete. Prostej za brzojavne in pisarne ponudbe in oferte.

G. GRUIC, Velika Kikinda (Nagykikinda) Banat.

Dne 13. t. m. ob 9. uri dopolne vršila se bo javna dražba 1 vagona pralnega mila, v prostorih skladišča Balkan na Dunajski c. 33.

Denar

dobro naložen z dobrim obrestovanjem in z jamčeno sigurnostjo je vprašanje današnjega dne. — Če hočete o tem pojasniti, potrudite se takoj k Splošni zavarovalnici, Gledališka ulica št. 7, III. nadstropje. 2198

Uradne ure od 9.—11. dop. in od 3.—6. pop.

Podružnica „CROATIA“

gozdne industrijske del. d. Marije Terezije cesta 2.

kupuje

gozdove, vsake vrste rezanega in okroglega lesa, drva, ogilje itd. po najvišjih cenah.

Svedske kapljice avstranske pokusane ljekovite organske i svim bolestinam želudca. Usled njihove delatnosti i ugodnog nagorskog teka jesu već v še od od stotine godina najboljubljene djetičko domaće sredstvo. Podražuje tek, jačaja želudac, pospešuju probavu, ublažuje grčeve, razređuju sokove i uređuju stolicu. Odsranjaju mačuninu, podražaj na sovršanje, igravica i ostale želudačne tegobe. 1664

Prave su samo sa „Salvator“ markom.

S. MITTELBACH, „Salvator“ lekarna i drogerija Zagreb, Jelačićev trg 2.

Specijalna trgovina ur, zlatnine in brijantov

F. Čuden Sin
nasproti glavne pošte v Ljubljani.

Mesarske tehtnice

lastnega izdelka ima v zalogi trdka

KAROL USAR, Maribor n. D.

Grajska ulica št. 28.

— Tovarna vsakovrstnih tehtnic. —
Cene zmerne. — Popravila točno in ceno.

Več vagonov zdravega KROMPIRJA

po 60 kron meterecent free vagon

— ima naprodaj —
Štefanovič, Daruvar, Slavonija.

Ponudim vina

belo vino 1918 K 5.40
rdečo vino 1918 5.50
od postaje Brežice
belo vino 1917 7.20
rizling 1917 7.60
rdečo vino 1917 8.20
muškati-vino 1917 8.40
„Erlauer“ (Ljutomerčan) prosto postaje
Gyöngyös naravnost od producenta
slivovke „raki“ 28 % K 18.40 od Zagreba.

2629 Naslov:
Breznik in drug, Celje, Ljubljanska c. 23

Dok traja zaloga oddaja pod lastno ceno
**Vermut-vino,
milo „Dob“,
cikorijo,
slivovko,**

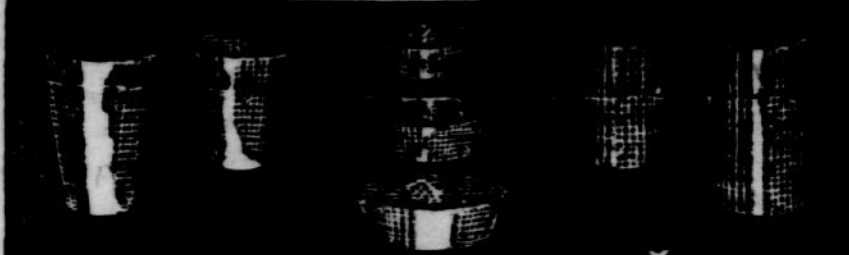
razne esence, brinovc olje in cvet, ma-
šobno milo za pranje itd.

Tvrda A. KUŠLAN, Ljubljana,
Karlovska cesta 15.

MODNI SALON

Damenški cviljeni klobuki in čepci
v volitvi fabriki. Cene zmerne. 2585

Lineta i. i. Rozi Fabčić Lineta i. i.

TOVARNA ZAMAŠKOV
JELACIN & KO LJUBLJANA

NAJSOLIDNEJŠA IN NAJCENEJŠA POSTREŽBA!
ELEKTRIČNI OBRAT. DIREKTNI UVOZ PROBKOVINE
IZ ŠPANIJE IN PORTUGALSKE. ZAHTEVAJTE VZORCE!

Pozor, trgovci in preprodajalci!

Nudim po maksimalni ceni tudi sledeče blago: poper celi in smleči, kumeno ogrsko in levantinsko, toaletno milo inozemskih tvornic, pravo kolinsko cikorijo, kakao, jako dober, krema za čevlje, cigaretno stročnice, riž, kašo, kocke za juho in guljaž Mirodije (drogve) odprte in v kartonih po 130 zavojčkov, eau de Cologne, prave francoske pudre, pravi orig. ruski čaj „Royal“, odprto in v zavojčkah. — Nadalje moje proizvode „Milka“ n. pr.: kava s sladkorjem „Milka“, lužina za pranje perila „Milka“, vaniljni sladkor „Milka“, prašek za pecivo „Milka“, toaletno milo „Milka“ in ostalo špecerijsko-kolonijalno blago. — Priporočamo osebno svojim stalnim naročnikom požuriti se, dokler traja zaloga. Pozor! Milo za perilo paketi 5 kg franco vsak kraj Jugoslavije 22 K.

Gjorgije Vučković tvornica proizvoda „Milka“ Zagreb, Mikolčeva ul. 9.

SUHE GOBE

vseh vrst, ne mešane, kupujem
v vsaki množini po najvišjih dnev-
nih cenah. Istotako iztočen, trčan
med v večji množini.

F. SIRC, KRANJ.

čevlji tovarne

Peter Kozina & Ko.

iz najljepšega čevlja, boka in lakovega usnja z usnatim
podplatki se dobe po dnevnih cenah.

trpežni zimski iz fine telečine z gumijastim podplatki po
K 85.— za moške, K 73.— za ženske

v zalogi **Ljubljana Greg.**

št. 3541.

Razglas.

Občinski svet dež. stol. mesta Ljubljana sklenil je v svoji javni
seji dne 11. februarja 1919 zvišati klavnine in je deželna vlada za
Slovenijo s tuuradnim razpisom poverjenstva za kmetijstvo z dne
25. februarja 1919, št. 731, temu povišanju pritrčila.

Od 1. marca 1919 plačati je torej:

od bika, vola, krave, telice in junca 5 K
konja 3
prašiča pod 50 kg žive teže 2
prašiča nad 50 kg žive teže 4
telet 2
kozlov, kostrunov, ovac 2
koščičev in juncev 1
Od zunaj vpeljane zaklane živine plača se doseđanja pri-
zgojina.

Za ogled mesa v posameznih kosih se računa 10 vinarjev za
kilogram.

Dalje se je v isti seji sklenilo in je deželna vlada odobrila,
da se dovoli v okoliš nekdanje občine Spodnja Šiška do preklica
klati živino doma, ogledovanje pa da vrši mestni živinodržavnik.

Oglednine so pobirati v isti visokosti kot klavnine v mestni
klavnici.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 2. marca 1919.

: Zaradi opustitve : modistnega oddelka zelo znižane cene.

Modistnje dobijo poseben rabat. Naročila za to sezono se še sprejmejo.

Tvrda H. KENDA, Mestni trg.

! SVETLA !

Električne, karmele, elektrotehnični predmeti, (izdelek svetovne slovenske
tvornice). Generalna reprezentanca za en gros v kraljestvu SHS

JANKO POGACAR, ZAGREB, 1882

Začimno Ljubljana, Hirska ulica št. 29/1.

Velike trgov. prostore

— s štelazami, na Glavnem trgu v Kamniku, —
oddam v najem.

Pripravi tudi za trgovino z usnjem, čevlji in steklom. Ste-
klar. obrtje pri hiši. V prostorih je vodovod in elektr. razsvetljava.

Franc Cvek v Kamniku.

Gospodinje, ne zamudite prilike!

ter si naročite za poskušnjo eden, dva ali več kosov dobrega pralnega mila
20% ali 30% v kosih po 100 gr. ali 200 gr. 1825
200% pralno milo komad K —40 vin.
300% „ „ „ —60 „ in K 120
38—40% toaletno „ „ 2-50
poštni zavitek 5 kg 20% pralnega mila franco povzette K 22-70
5 „ 30% „ 32-70

Razpošilja: trdka **JANKO PINTAR, Sp. Šiška, Ljubljana.**

Zaloga pohištva in tapet

ERNST ZELENKA,

oblastveno zapriščeni izvedenec

Šolska ulica 5 **MARIBOR** Gosposka ulica 25

priloga svojo bogato zalogo najraznovrstnejšega pohištva: spalnih, jedilnih sob
klubnih garnitur, divanov, otoman, žime za madrace itd. 2236

Največja izbira. Zmerne cene. Solidna postrožba

Odvetnik dr. Josip Rapoc

je odprl svojo pisarno v Mariboru,

Tegethoflova cesta, nad kavarne „Moran“.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vjudno sporočam, da sem
vničil se iz vojne, zopet začel izvrševati svojo vrtnarsko obrt. Sprejemam
vsa v svojo stroko spadajoča dela ter se posebno priporočam v napravo in nego-
vanje privatnih vrtov. 2196

Iz lastne drevnice imam na razpolago večjo množico raznega lesotla-
nega gradiva: ročnatih modrih in rdečih vrtnih plozalk, španakega
belega (Flieder), debelega rdečega grozdčija, ter cepljenih visokih in
okroglih jasegov.

Z odličnim spoštovanjem

ANTON FERANT,

umetni in trgovski vrtnar,
v Ljubljani, Ambrožev trg št. 2.

Gospodje zobni zdravniki in konc. zobni teh-
niki, ki potrebujejo

spretno moči

(asistente, tehnike za ziat, za kavčuk), naj se obrnejo na Vercin
der Zahntechniker-Angestellten, Ortsgruppe Graz, Cafe
Nordstern, Grasse, (Graz), Sackstrasse.

Priskrbi je doselilno dovoljenje.

Mladovina,
Sukna.

Razno blago za
ženske obleke.

Moške, ženske in
otroške negavice.

Moške hlače.
Ženski predpasniki

Rekavice
in razne druge ma-
nufakturne blage.

Se dobi:

na Francovem nabrežju št. 1

v Ljubljani

po zelo nizkih cenah, dobri in
točni postrežbi. 2109

Pridi in oglej si vsak!

Na mnogobrojna pismena kakor tudi ustnena vpra-
šanja novoljubljem si tem potom vsem zainteresentom naznaniti,
kaj imam vedno v zalogi:

pohištvo, mehki les, barvano,

omare, postelje, mize, stole, obečala za obleko umivalnike, kuhinjske
oprave, žimice (leđermadraci, dratnadraci), pisalne mize v
večjem številu, nadalje imam vedno veliko zalogo

tudi pohištva iz trdega lesa.

Priporočam se

2674

trgovina pohištva

Vido Bratovž

Ljubljana. (Kolizej). Ljubljana.